

JACK LONDON

LA CRIDA
DEL BOSCH

Traducció
d'A. ROVIRA I VIRGILI

ALLÒ QUE PERDVRA

D36

LA CRIPAL DEL

ALLÒ · QVE · PERDVRA

DIRECTOR

JOSEP JANÉS OLIVÉ

3

6 10396603

JACK LONDON

LA
CRIDA DEL BOSC

TRADUCCIÓ

Dª A. ROVIRA I VIRGILI

1938

EDICIONS DE LA ROSA DELS VENTS

1700579443

EDICIONS DE LA ROSA DELS VENTS
Villarroel, 6 - Tel. 32553 - BARCELONA

LA CRIDA DEL BOSC
(Aventures d'un gos a les mines de Klondyke)

I

La llei primitiva

L'antic instint nòmada sorgí, revoltant-se contra la cadena de l'habitud; i del seu boirós sol secular s'aixecà el crit de la raça.....

Buck no llegia els diaris; de manera que estava ben lluny d'imaginar-se el que a darreries de l'any 1897, es tramava, no solament contra ell, sinó contra tots els seus companys de raça, els grans gossos de pèl llarg, tan útils per a fer bona feina a l'aigua com en terra, als quals es perseguia en tota la regió que s'estén des de l'estret de Puget a la badia de San Diego.

Car succeïa que els homes, socavant, com els talps, la terra obscura, havien trobat un metall groc, enfonsat dintre el sòl glaçat de les regions àrtiques; i havent-se apressat les grans companyies de transports a expandir la nova amb grans reclams, la gent se n'anava cap al Nord a carrera feta. Aquesta gent necessitava gossos, d'aquests gossos robusts

que tenen muscles forts per a treballar de ferm i un excellent abric de pell per a protegir-los contra el fred.

Buck habitava en una magnífica propietat situada a la vall assolellada de Santa Clara, coneguda pel «domeny del jutge Miller.»

Del camí estant, amb prou feines s'albira l'edifici, mig amagat pels arbres corpulents, a través dels quals s'entreveu l'ampla i fresca *veranda* (1), imperant sobre les quatre cares del casal. Uns caminals coberts de sorra emmenen a la graonada, sota l'ombra tremolosa dels alts àlbers, entre els verds herbeis. Un jardí immens i florit envolta la villa. Hi ha, a més, un nombrós servei de criats, quadres espaioses on es belluguen una dotzena de *grooms* i criats parladors, casetes cobertes de mareselves pels jardiners i llurs ajudants, i després la interminable renglera d'hivernacles, parres i umbràculs, i més enllà horts abundosos, bones pastures, camps fèrtils i rosinyols cantaires.

I el rei absolut d'aquest esplèndid reialme era, feia quatre anys, el gos Buck, magnífic animal que tenia del seu pare Elnó, el gegantí terranova, el pes i la majestat, i de la se mare Sheps, fina gossa *colley* de pura raca escocesa, la bellesa de les formes i la intelligència humana de la mirada. L'autoritat de Buck era indiscutible. Regnava sense oposició, no solament sobre la turba insignificant

(1) Galeria lleugera construïda en tota la llargada de l'edifici.

dels gossos de les quadres, sobre el dog japonès Tersis, ídol de la mestressa de la propietat, i sobre el mexicà Isabel, gos estrany d'aspecte que feia riure, sinó també sobre tots els hípedes que vivien sota el mateix sostre que ell. Company inseparable del jutge, a qui seguia en totes les seves passejades, seia habitualment als peus del seu amo, dintre la sala de la biblioteca, estirat, majestuós i plàcid, guaitant de reüll l'escalfa-panxes, i demostrant només que amb un imperceptible moviment de celles l'interès que li inspirava el que passava al seu entorn. Prò si s'adonava que al defora els fills grans del jutge es disposaven a muntar a cavall, s'aixecava dignament i es complavia en escoltar-los: així mateix, quan els joves prenién llur bany matinal en el gran reservat del jardí, Buck es creia en el deure d'associar-se a l'acte; i tampoc no deixava mai les noies en les seves passejades a peu o en carruatge. De vegades se'l veia entremig de l'herbei, portant a coll-i-be els nens petits del jutge, fent-los rodolar per l'herba, i fent acció de devorar-los amb les seves dues fileres de dents brilladores. Els menuts l'adoraven, tot tement-lo una mica, car Buck exercia sobre d'ells una severa vigilància i no permetia cap mancament a les regles. I no eren ells sols els que el consideraven així; el sentiment de la seva pròpia importància i el respecte universal que l'envoltava, donaven al bell animaló una dignitat verament reial.

Feia quatre anys que Buck portava una vida d'aristòcrata esgotat, perfectament satisfet de si mateix i dels altres, inclinat lleuge-

rament a l'egoisme, com succeeix molt sovint als poderosos d'aquest món. Però la seva incessant activitat, la caça, la pesca, els esports, i sobre tot la seva passió hereditària per l'aigua freda, el guardaven de tot embrutiment, de la més petita degeneració física; era, en veritat, el més admirable exemplar de la seva raça que es pugui veure. El seu pit espaiós, els seus flancs rodons sota la pell espessa i sedosa, les seves potes dretes i formidables, el seu ample front picat de taques blanques, la seva mirada franca, serena i atent, li guanyaven l'admiració de tothom.

Aquesta era la situació del gos Buck quan el descobriment de les mines d'or del Klondyke atragué cap al Nord milers d'ardits aventurers. Hi faltava tot, en aquestes noves regions desolades, i per a assegurar la subsistència i fins la vida dels emigrats calgué utilitzar els trineus tirats per gossos, únics animals de tir capaços de suportar temperatura àrtica.

Buck semblava creat per a representar un paper en les glaçades solituds de l'Alaska, i això fou precisament el que succeí, gràcies a la traició d'un mosso del jardiner. El miserable Manuel sentia una passió desenfrenada per la loteria xinesa, i com que el que guanyava li arribava molt just per a mantenir la seua muller i les criatures, no reculà davant d'un crim per a poder satisfer el seu vici.

I vetaquí que un cap-al·lard, mentre el jutge presidia el tribunal i els seus fills estaven enfeinats en l'organització d'un nou club atlètic, l'infame Manuel crida dolçament Buck, que el segueix sense recel, cregut que es trac-

tava d'un senzill passeig a la claror de l'hora baixa. Travessen sense dificultat la finca, agafen la carretera i arriben tranquil·lament a l'estació de College-Park. Allà, un home desconegut posa a a mà de Manuel unes quantes monedes d'or, tot renyant-lo fortament perquè porta l'animal en llibertat. De seguida Manuel col·loca al coll de Buck una corda prou forta per a escanyar-lo en cas de resistència. Buck sofreix aquest afront amb calma i dignitat, per més que aquest procedir inusitat el sorprèn; habitualment, ell té confiança en totes les persones de la casa i sap que els homes tenen una saviesa superior a la seva. No obstant, quan l'home desconegut fa acció d'agafar la corda, Buck expressa amb un ronc profund el disgust que experimenta. La corda s'estreny tot seguit, apretant-li cruelment la gorja i tapant-li el respir. Indignat, Buck s'abraona sobre l'home; aquest aleshores dóna un tomb de puny vigorós; la corda s'estreny encara més; furiós, sorprès, amb la llengua penjant i el pit convuls, Buck es retorça impotent, sentint més l'ultratge inesperat que el dolor físic; una boira cobreix els seus bellíssims ulls, que esdevenen vidriosos... Els dos còmplices el llencen mig mort dintre un furgó de mercaderies.

Quan Buck retornà en sí, tremolant de dolor i de ràbia, compregué que un tren se l'enduria, car les seves freqüents excursions amb el jutge li havien fet conèixer aquest sistema de locomoció.

Els seus ulls, en obrir-se, expressaren l'ira i la indignació d'un monarca traït. De sobte s'adona que al seu costat hi ha l'home al qual

Manuel l'ha lliurat. Botar damunt d'ell, encen-
gat de ràbia, és qüestió d'un instant; però
la corda l'estreny i l'escanya... si bé no tan
aviat que no li doni temps d'agafar la mà
brutal entre els seus queixals, ferint-la fins
arran de l'os...

Un empleat del carril acud en sentir el so-
roll.

Aquesta bèstia té atacs d'epilèpsia—diu el
lladre, amagant la mà plena de sang sota el
vestit.—El porto a San Francisco, per a po-
sar-lo en mans d'un menescal entès. Val
molts diners un animal com aquest. El seu
amo el vol conservar...—

L'empleat es retira, satisfet de l'explicació.

Mes en arribar a San Francisco, el vestit
del lladre està fet a troços, les seves calces
pengen estripades des del genoll per avall,
i el mocador amb què porta embolicada la mà
està tenyit de porpra fosca. El viatge, evi-
dentment, ha estat accidentat.

L'home porta Buck, mig mort, fins a una
tavernota de prop de la mar, i allí tot exami-
nant-li les ferides, conta el cas al taverner.

—Maleït animal!... Està ratiós!...—mor-
mola, tot bevent-se un copiós got de ginebra.

—Cinquanta dòlars per aquesta feina... En
bona fe, que si ara fos a començar-la no la
faria ni per mil!

—Cinquanta?—diu el taverner,—i quant ha
cobrat l'altre?

—No ha volgut lliurar-me aquesta bèstia
bruta per menys de cent...—barbotejà l'home.

—Cent cinquanta, tot plegat?... Com hi ha
Déu que els val, o jo sóc un imbècil—diu el
taverner, examinant el gos.

El lladre, mentrestant, s'ha desfet les benes grosseres amb què portava embolicada la mà ferida.

—Serà un miracle del dimoni si no agafo la ràbia—exclamà amb ira.

—No hi ha por!... El que et passarà és que ara seràs ric!...—contestà el taverner, fent una rialla burleta.—Escolta: em sembla que és hora de treure-li el collar.

Estemordit, sofrint cruelment, amb la gorja i la llengua adolorides, mig escanyat, Buck volgué plantar cara als seus turmentadors. Però la corda acabà amb la seva resistència.

Per fi aconseguiren llimar el pesant collar d'aram marcat amb el nom del jutge. Aleshores els dos homes li tragueren la corda i el tiraren dintre d'una caixa reforçada amb barrots de ferro.

Allí passà una trista nit, reflexionant sobre els seus dolors i els ultratges rebuts. No comprenia res del que li passava. Què volien d'ell aquells homes? Per què el maltractaven d'aquella manera? Al més petit soroll dreçava les orelles, creient que veuria aparèixer el jutge o almenys un dels seus fills. Però quan veia la fesomia vinosa del taverner o la cara fosca del seu company de viatge, el crit joïós que li tremolava a la gorja esdevenia un profund i salvatge ronc.

Per fi tot quedà en silenci. A trenc d'alba, quatre subjectes malcarats anaren a agafar la caixa on Buck estava tancat i la posaren en un furgó.

L'animal començà a lladrar furiosament als nous individus. Però aviat adquirí el convenciment que es mofaven de la seva ràbia impotent: es posà a jeure en un recó de la gà-

bia, i allí restà esquerp, immòbil i silenciós.

El viatge fou llarg. Transportat d'una estació a altra, passant d'un tren de mercaderies a un exprés, Buck travessà a tota velocitat una gran extensió de terreny. El trajecte durà quaranta vuit hores.

En tot aquest temps no havia begut ni menjat res. Com que responia amb un ronc sord als empleats del carril, aquests es venjaren privant-lo d'aliments. La fam no el turmentava com la sed cruel que li assecava la gorja, inflamada per la pressió de la corda. El furor s'agitava en el seu cor i s'ajuntava a la febre ardent que el consumia; la felicitat de la seva vida passada feia més dolorosa encara la seva condició present.

Buck meditava amb la seva ànima de gos sobre el que li havia succeït en aquells dos dies plens de sorpreses i d'horror; i sentia créixer la seva indignació i la seva ira, augmentades per la sensació desacostumada de la fam que li apretava les entranyes com unes tenalles. Desgraciat del primer que en aquell moment hagués pogut agafar! El mateix jutge amb prou feines hauria reconegut en aquell animal ferotge el bondadós company de les seves jornades placèvoles; quant als empleats del carril, llençaren un sospir de satisfacció en desembarcar a Seattle la gàbia que contenia la bèstia feréstega.

Quatre homes l'alçaren amb precaució i el portaren a un pati estret i fosc, envoltat d'altres muralles, on hi havia un home petitó i grassó, amb la pipa a la boca, que portava una samarreta de llana vermella amb mànegues arregussades fins damunt del colze.

Endevinant en aquest home un nou enemic,

Buck, amb els ulls sagnosos i el pèl eriçat, mostrant les dents sota els llavis retorçats, es llançà, udolant, contra els ferros de la gàbia.

L'home féu un mig riure maligne, desà la pipa, i agafant una destral i un enorme garrot, s'atansà al gos amb passes metòdiques.

—Escolta, no vas pas a fer-lo sortir?—preguntà, reculant, un dels que l'havien portat.

—Doncs què et creus?... Espera't una mica...—contestà l'home clavant d'un cop la destral a les planxes de la gàbia.

Els altres s'apressaren a fugir, i reaparegueren al cap de poca estona enfilats a la paret del pati, ben situats, per veure el que passaria.

Quan Buck sentí els cops de destral contra la seva gàbia, va dreçar-se; mossegant els barrots i tremolant d'ira i d'impaciència, esperà.

—Ja som nosaltres dos sols, amic!... Quan em faràs bona cara?—mormolà l'home de la samarreta vermella.

Tan aviat com tingué fetà una obertura suficient per a passar l'animal, llençà la destral i quedà en guardia, garrot en mà.

Buck estava desconegut; els ulls sagnosos, l'expressió ferotge, la boca vessant escuma, investí l'home, com una bèstia rabiosa... Però en el moment que les seves dents anaven a clavar-se en la cara d'aquell subjecte, un cop sàviament aplicat al mig del crani el tira a terra. Les dents del gos xoquen violentment, però alçant-se d'un bot s'abraona altra vegada, ple d'una ràbia cega; i de bell nou és rudement vençut. La seva ràbia creix. Deu vegades, vint vegades, torna a la càrrega, i a cada nova temptativa és detingut en la seva

fúria per un formidable cop pegat de mà dreta. Per fi, atordit, estemordit, Buck resta en terra, panteixant. La sang goteja de les seves narines, de la seva boca, de les seves orelles; té el pèl tot brut d'una escuma sangonosa; la desgraciada bèstia sent que el seu cor generós està a punt de rompre's de dolor i de ràbia impotent...

Aleshores l'home dóna una passa endavant, i fredament, deliberadament, agafant amb totes dues mans el garrot, deixa caure sobre el musell del gos un cop terrible. L'intens dolor desperta Buck del seu sopor, puix que cap dels altres cops no havia igualat el darrer. Amb un udol foll, s'abraona sobre el seu enemic. Sense emocionar-se, aquest li introdueix el puny a la boca oberta, i agafant amb els seus dits de ferro la mandíbula de l'animal, el sacseja, el balanceja i, finalment, aixecant-lo fins a l'alçada del braç, li fa descriure enlaire un cercle complet i el llença amb tota la força de cap contra la paret.

Aquest cop reservat per al final, li assegura la victòria. Buck roman immòbil, rendit.

—Eh?... Què et sembla?... No hi ha ningú com ell per a dominar un gos!...—exclamen els espectadors entusiasmats.

—Et juro—diu un d'ells, tot anant-se'n—que més m'estimaria trencar cada dia palets de riu, i fer doble feina el diumenge, que tenir un ofici com aquest... Això trenca el cor.

Buck, a poc a poc, recobrava els sentits, però no les forces; està sobre el lloc on havia anat a caure, espiava amb ulls atònits tots els moviments de l'home de la samarreta vermella.

Aquest se li acostà tranquil·lament.

—I bé, amic meu—féu amb una mena de ruda jovialitat—. Com va això?... Una mica millor, oi? Sembla que us dieu Buck—afegí, consultant el rètol penjat als barrots de la gàbia.—Bé, bé... Doncs, Buck, amic, escolteu el que us haig de dir: crec que ens entenem. Acabeu de comprendre quin és el vostre deure. Jo sabré complir el meu. Si sou un bon gos, tot anirà bé. Si voleu fer dolenteries, aquí tinc un bastó que us eusenyarà a ésser prudent. Ja em compreneu, eh?... Entesos, doncs!

I sense gota de por, l'home passa la seva mà per sobre la testa poderosa del gos, encara sagnant de cops. Buck sent que el pèl se li eriça amb aquest contacte, però el sofreix sense protestar. I quan l'home li du una galleda d'aigua fresca, beu àvidament i de seguida accepta un bocí de carn crua que l'home li dona, mossada a mossada.

Buck, vençut, acabava d'aprendre una lliçó que no oblidaria en tota la seva vida: que no podia res contra un ésser humà armat d'un bastó. Trobant-se per primera vegada davant de la llei primitiva, fent-se càrrec de les condicions noves i duríssimes de la seva existència, esborrà de la seva memòria la dolçor dels dies passats i es resignà a sofrir l'inevitable.

Altres gossos arribaven en gran nombre, els uns dòcils i joiosos, els altres furiosos com ell, però cadascú al seu torn aprenia la lliçó. I cada vegada que es reproduïa davant dels seus ulls l'escena brutal de la seva pròpia arribada, aquesta lliçó li penetrava més profundament dins del cor; no hi havia més remei que obeir la llei del més fort...

Mes per convençut que estés d'aquesta dura necessitat, Buck no hauria imitat mai la baixesa d'alguns dels seus congèneres, els quals, vençuts, anaven, humiliant-se, a llepar les mans del botxí. Buck obeïa, però sense perdre la seva digna actitud i mesurant amb la vista l'home avorrit.

Sovint venia gent estranya. Examinaven els gossos, lliuraven monedes, i després s'enduïen un o més companys, que ja no tornaven a aparèixer mai més. Buck no sabia el que això significava.

Per fi arribà el seu torn.

Un dia aparegué a l'eixida dels gossos un home petit, sec i viu, d'expressió desvergonyida, xampurrejant un anglès especial, empedrat de mots desconeguts per a Buck.

—Diantre!...—exclamà adonant-se del superb animal—. Vet aquí un gos terrible!... El diable se m'endugui!... Quant en voleu?

—Tres cents dòlars. I encara perquè sou vós! És un veritable regal que us faig—contestà promptament el marxant de gossos.—Però entremig del negoci deuen haver-hi diners del govern, oi Perrault? No us enfadeu!—

Perrault es limità a fer una mitja rialla. En bona fe que no era car un animal com aquell, i el govern del Canadà no es planyeria pas si vegés arribar els correus la meitat més de pressa que de costum. Perrault era un home entès. I tan bon punt hagué examinat Buck, comprengué que no en trobaria mai un altre d'igual.

Buck, atent, sentí dringar els diners que el visitant posava a les mans del domptador. Després Perrault xiulà a Buck i a Curly, ter-

ranova d'un excellent caràcter, arritat feia poc, i que havia estat adquirit igualment. Els gossos seguiren el nou amo.

Perrault conduí els dos gossos a bord del paquebot «Narwhal» que tot seguit marxà; i Buck, animat i content, en veure desaparèixer a l'horitzó la ciutat de Seatle, tingué el convenciment que els seus ulls contemplaven per última vegada les terres assolellades del Sud.

Aviat Perrault baixà les bèsties a l'entrepont i les encomanà a un gegant de cara bruna que es deia Francesc, servent seu. Perrault era un franc canadenc abastament bronzejat; però Francesc era un mestís indi franco-canadenc molt més bronzejat encara.

El vaixell seguí la ruta de les aigües, allunyant el pobre Buck de la seva pàtria...

II

La llei de les dents

Al cap d'uns quants dies, Buck, després de passar algunes peripècies de les quals fem omissió, es veié enganxat al trineu de Perrault, correu oficial del govern del Canadà, junt amb altres gossos. Recorregué penosament els grans camps glaçats d'aquelles terres. Arribà el vespre, i l'expedició, dirigida per Perrault i Francesc, es deturà enmig del desert de neu, sota el cel de la nit... Els dos homes s'apariaren una tenda de campanya. Buck, desenganxat, vagà un moment en la foscor nocturna...

De sobte, a Buck li vingué la idea de cercar els seus companys de tir. Amb gran sorpresa seva s'adonà que tots havien desaparegut; recorregué novament tot el camp, després tornà al punt de sortida, sense poder trobar-los. Convençut que no podien estar sota la tenda, puix que ell n'havia estat foragitat, seguí vagant per allí, tremolant de fred, la cua caiguda i sentint-se molt desgraciat. De cop, la neu s'enfonsà sota les seves potes, i caigué en un clot, al fons del qual es bellugava alguna cosa; tement l'invisible i l'inconegut, féu un ronc i es redreçà mentre feia un bot cap enrera. Havent-li respost un gemec amical, recomençà les seves investigacions, i alhora que un alè d'aire calent li venia a la cara, descobrí el gos Billee, enrotllat com una bola de neu. Billee gemegà dolçament, i se li posà damunt de l'esquena per a demostrar-li la seva bona voluntat i les seves intencions pacífiques, i per a fer les paus, arribà fins a passar-li pel rostre la seva llengua calenta i mullada.

Heus ací una altra llició per a Buck, qui es trià immediatament un lloc, i després de molts esforços inútils aconseguí fer-se un forat. En un instant, la calor del seu cos omplí el petit espai, i per fi trobà un repòs ben guanyat.

La jornada havia estat llarga i penosa i el seu son, per bé que profund, es barrejà amb lluites i batalles lliurades contra enemics quimèrics.

Buck no obrí els ulls fins que sentí el brogit del despertar del camp. De primer antuvi no compregué on era. La neu de la nit l'ha-

via sepultat completament i un mur glaçat el tancava per tots els costats. Li agafà por, la por de la bèstia salvatge presa en un parany: símptoma del retorn de la seva personalitat a la dels seus ancestrals, car essent un gos civilitzat, massa civilitzat potser, ignorava els paranys. Tots els múscles del seu cos es contragueren instintivament: els pèls del cap i de les espatlles se li eriçaren, i amb un udol ferotge, Buck sortí a la claror del dia, enmig de la neu que per tot arreu el voltava.

Abans de tornar a ensorrar-se sota les potes, havia vist el camp, davant d'ell, i com un llampec, havia tingut un record clar de l'esdevingut des de la passejada amb Manuel fins al forat que s'havia obert la nit precedent.

Una exclamació de Francesc saludà l'aparició del gos.

—No t'ho deia, jo?—crià a Perrault. Aquest Buck és més maliciós que una mona! Aprèn les coses amb una rapidesa sorprenent.—

Perrault brandà el cap amb aire seriós d'aprovaçió. Correu del govern del Canadà i portador d'importants despatxos, estava desitjós de proveir-se de les millors bèsties i l'adquisició de Buck el satisfieia plenament.

* * *

En menys d'una hora, altres tres gossos foren ajuntats al vehicle, formant així un total de nou animals; i un quart després, tots enganxats, enfilaven el camí en la direcció del Degea Canon. Buck estava content de

marxar, i per més que la tasca era dura, no li semblava gens menyspreable. L'impressionà l'ardidesa que animava tot el tiratge, la qual se li encomanà, i més l'impressionà encara el canvi que veia en Dave i Solleck, als quals els arnesos transformaren. Tota la indiferència d'aquests dos havia desaparegut; atents, actius, desitjosos de fer bé llur feina, s'irritaven violentment contra tot el que podia endarrerir-los, contra el més petit desordre o el més lleuger error.

La missió de llurs éssers semblava estar reduïda a tirar bé, fi suprem pel qual ells vivien, i l'únic que podia satisfer-los.

Dave anava a les vares del trineu; davant d'ell, hi anaven Buck i el «Mal Content»; els altres seguien en renglera, darrera del gos guia Spitz.

Per a completar la seva educació, Buck havia estat col·locat entre Dave i Solleck. Per bon deixeble que es mostrés, tenia molt encara a aprendre, i aprengué força dels seus dos mestres, que no el deixaven estar gaire temps en l'error i que reforçaven llurs lliçons mitjançant els arguments de llurs dents esmolades. Dave era just i moderat. Mai no mossegava Buck sense motiu; però a la més mínima falta, no s'oblidava d'avisar-lo amb les dents; i com que el fuet de Francesc el secundava sempre, Buck trobà preferible corregir-se que contestar.

Durant una curta parada, havent-se entrebancat amb el tiratge i havent retardat per consegüent la sortida del trineu, rebé alhora el càstig de Dave i de Solleck. El desordre que en pervingué fou encara més gros, però

d'aeshores endavant Buck evità curiosament d'emboïcar el tiratge, i abans d'acabar el dia havia compres tan bé el seu treball, que els seus companys deixaren de renyar-lo. El fuet de Francesc petà menys sovint, i el propi Perrault feu a Buck, durant la parada, l'honor d'examinar-li decingudament les potes.

Aquella fou una ruda jornada de viatge. Travessaren el Canon, Sheep-Camp, les Scales i els límits dels boscos; pujaren pels glacers i pels munts de neu de centenars de peus de profunditat, i passaren el Chilcoot-Divide, que separa l'aigua salada de l'aigua dolça, i guarda gelosament el Nord trist i solitari.

La caravana descendí ràpidament la cadena de llacs que omplen els cràters dels volcans extingits; la vetlla era ben entrada quan es deturaren en el vast camp situat al costat del llac Bennett, on milers de cercadors d'or construïen vaixells en previsió de la primavera, que fondria el glaç. Com la nit abans, Buck féu el seu forat a la neu i s'hi adormí amb el son dels justos, per a ésser desenterrat l'endemà de la nit negra i reprendre la tasca amb els seus companys.

Aquell dia feren quaranta milles, car el camí estava ben obert, però l'endemà i força dies més, hagueren de treballar més de ferm i avançar més a poc a poc, perquè havien d'establir les pròpies pistes. Generalment, Perrault precedia al trineu, arrambant la neu amb els seus patins per a facilitar-li la ruta. Francesc servava la barra del trineu i rares vegades canviava la feina amb el seu company. Perrault tenia pressa i es vanava de conèixer bé el glaç, ciència indispensable, puix

que la capa nova era poc gruixuda i sobre l'aigua corrent no hi havia gens.

Durant molts dies Buck era junt amb els altres. Sempre sortia quan el camp encara era iosc, i les primeres llurs de l'aida sorprenien els viatgers ja en marxa, recorregudes un cert nombre de milles. Habitualment, es feia parada quan ja era negra nit, es donava als gossos una ració de peix i els animals jeien en la neu. Buck nauria volgut tenir més menjar; la lliura i mitja de peix sec que era el seu aliment quotidia no li bastava. Mai no en tenia prou i sempre patia gana; no obstant, els altres gossos, que pesaven menys i estaven avesats a aquella vida, no percebien més que una lliura de menjar i es conservaven en bon estat. Buck perdé aviat la delicadesa del gust, fruit de la seva primera educació.

Menjador refinat com era, s'adonà que els seus congèneres que havien enllestit primer que ell, li robaven el que li restava de la seva ració, sense que pogués defensar-la contra llurs atacs, car mentre eixurriava als uns, els altres s'havien apoderat de pressa del tros ambicionat. Per a posar remei a aquest estat de coses, aprenqué a menjar tan de pressa com els altres, i esperonat per la fam, no dubtà a prendre com ells, els béns d'altri quan l'oportunitat se li presentà.

Havent vist com el gos Pike, lladre destre, feia desaparèixer un bocí de pernil per darrera de Perrault, Buck repetí l'operació i la perfeccionà des de l'endemà, emportant-se'n tot el tall sencer. D'això n'esdevingué un gros tumult, parò el culpable s'escapà de les sospites, mentre que Dub, gos maldestre que

sempre es feia mal veure, fou castigat per culpa de Buck.

El conjunt de qualitats o defectes que desplega el nostre heroi en aquest primer acte de valentatge, sembla indicar que triomfaria de tots els obstacles de la seva nova vida. Buck remarcava la desaparició de la seva non-radesa, cosa inútil i enutjosa en l'aspra muntanya per l'existència; per altra part, no robava per gust, sino per necessitat, en secret i hàbitment, per por al pastó i a les dents.

El seu desentrenament físic fou complet i ràpid, els seus múscles prengueren la duresa del ferro i esdevingue insensible al dolor; la seva economia interna i externa es modifica. Podia menjar sense dificultat les coses més indigestes i repugnants. La vista i l'olfacte se li tornaren extremadament subtils i les seves orelles adquiriren una tal finor, que tot dormint percebia el més feble soroll i sabia conèixer si era de caràcter pacífic o perillós. Aprenqué a arrencar amb les dents el glaç que se li enganxava a les potes: i quan tenia set i una crosta espessa de glaç el separava de l'aigua, sabia aixecar-se per trencar-la caient i pegant contra el glaç amb les potes davanteres. La seva facultat mestrívola era la de sentir el vent i de preveure'l una nit per endavant. Per encalmat que estés l'aire, al vespre es cavava el seu niu prop d'un arbre o d'un recer, i el vent que bufava després el trobava abrigat i calentó en el seu forat.

No fou l'experiència el seu únic mestre, car instints adormits es despertaren en ell, i perdia a poc a poc la civilització de les generacions domesticades.

Aprenqué fàcilment a batre's com els llops, els quals els seus avis oblidats havien combatut en altres temps. En les nits fredes i serenes, quan, aixecant el cap vers els estels, udolava llargament, eren els seus ancestrals, avui cendra i pols, els que a través dels segles udolaven en ell. Buck es féu seves les cadències de la melopea monòtona dels avantpassats, aquest cant que simbolitza la calma, el fred, la foscor.

La vida isolada de l'individu no representa gran cosa, en suma; i les modificacions de l'espècie deixen intacta la continuïtat de la raça amb els seus caràcters essencials, amb les seves arrels profundes i els seus instints primitius. Vet aquí perquè l'antiga cançó sorgí de sobte en aquesta ànima canina i el passat ressuscità en Buck.

III

La bèstia primordial domina

En les dures condicions de la seva nova existència, els intints ancestrals oblidats reapareixien en Buck, però creixien secretament; car la seva astúcia novella sabia contrarrestar-los i dissimular-los. Massa nou encara en aquesta vida tan diferent de l'anterior per a trobar-s'hi a gust, evitava les baralles; no demostrà amb cap acte d'impaciència l'odi mortal que tenia al gos Spitz, i es guardava prou bé de prendre l'ofensiva contra ell.

Per altra banda, i potser perquè endevinava

en Buck un rival perillós, Spitz no perdia cap ocasió d'ensenyar-li les dents. L'atacava sense raó, esperant provocar d'aquesta manera la lluita que acabaria amb la mort d'un dels dos. Al començament del viatge, d'una mica més s'hauria produït entre els dos gossos un conflicte mortal, sinó l'hagués evitat una inesperada complicació.

A la fi d'una jornada de marxa, la caravana havia establert l'acampament a la vora del llac Le Barge. La foscor, la neu que queia i el vent, tallant com una fulla de navalla, havien obligat els viatgers a cercar a tota pressa i a les palpentes llur refugi per a la nit. El lloc estava molt mal escollit ; darrera d'ells s'alçava un mur de roques abruptes, i els homes hagueren d'encendre foc i estendre llurs abrics iolrats sobre la mateixa superfície del llac, puix que havien deixat la tenda de campanya a Dyjea, per a alleugerir la càrrega. Alguns troços de iusta els serviren per a encendre foc i hagueren de menjar la sopa a les fosques.

Buck s'havia aariat el llit al peu de les roques. Hi estava tan calent, que li sabé greu de sortir-ne quan Francesc distribuí el peix, prèviament desglaçat al foc.

Quan, després d'haver menjat, tornà al seu llit, el trobà ocupat. Un ronc li advertí que l'usurpador era Spitz. Buck havia evitat fins aleshores barallar-se amb son enemic ; però això ja era massa. La bèstia ferotge que dormia dins d'ell es desvetllà i saltà damunt de Spitz amb una fúria que sorprengué a aquest, acostumat a considerar Buck com un gos molt tímid, la supremacia del qual només era deguda a la seva alta talla i al seu gran pes.

Francesc quedà també sorprès veient-los tots dos saltar davant del forat. Endevinant el motiu de la disputa, cridà :

—Au, amunt, Buck!... Fort, clava-li una pallissa a aquest porc lladre!—

Spitz estava disposat a batre's. Lladrant de ràbia i d'ardor, voltava a l'entorn de Buck, espiant el moment favorable per saltar damunt d'ell. Buck, no menys ardent, però ple de prudència, cercava també de prendre l'ofensiva. Però en aquest moment sobrevingué l'incident que deixà per a un llunyà avenir la solució de la contesa.

Un reneç de Perrault, un cop de bastó sobre una esquena ossosa i un crit de dolor, promogueren de sobte un esfereïdor soroll inarmònic.

El camp estava ple de gossos indígenes, famolencs, en nombre d'una seixantena, vinguts sens dubte d'un vilatge indi i atrets per les provisions dels viatgers. S'havien esmunyit desapercebuts, durant la batalla de Buck i Spitz, i quan els dos homes, amb llurs garrots, es llançaren entremig dels invasors, aquests ensenyaren les dents i resistiren. L'olor dels aliments els havia afollat. Perrault en trobà un amb el cap ficat dins d'una caixa de queviures i féu caure pesadament el seu garrot sobre els flancs, descarnats del ca; la caixa caigué a terra. En el mateix instant, sense temença del bastó, una vintena de gossos famèlics es tiraren sobre el pa i el pernil, udolant sota els cops, disputant-se àvidament els últims bocins de menjar. Mentrestant, els gossos de tir, sorpresos, havien saltat fora dels seus forats i una lluita s'ha-

via entaulat entre eus i els gossos lladres. En la vida seva Buck no havia vist res de semblant a aquens esquerets recoberts de cuir, d'uns ornats i de llavis davosos; ja llau els feia temibles i indomptables.

Al primer assalt, els gossos del trineu es vegeren reduïats al peu del roquer. Buck fou atacat per tres gossos alhora; en un saltar i obrir d'uns, de la seva testa i de les seves espatlles raja sang. El drogit era espantós. Billee gemegava com de costum. Dave i Solleck, dessagnant-se per diverses ferides, combatien coratjosament, costat per costat. Joe mossegava com un diable; una vegada agafà entre les seves dents la cuixa d'un dels assaltants i es senti petar l'os. Pike botà damunt d'un animal fet malbé i li destrossà els ronyons d'una mossegada. Buck agafà per la gorja un adversari escumejant i li clavà les dents a la vena jugular: el gust de sang excità el seu furor i es tirà sobre un altre enemic amb una ràtia redoblada; però alhora sentí unes dents agudes enfonsar-se en la seva gola; era Spitz que l'atacava traïdorament de costat.

Perrault i Francisc, havent aconseguit des- embarassar el camp, anaren en socors de Buck, qui aconsegui veure's lliure de l'atac innoble. Però els dos homes hagueren d'anar cap al lloc on eren les caixes de conserves, amenaçades novament. I aquesta vegada els invasors reduïts en nombre, però desesperats, mostraren un furor tan ferotge, que Billee, encegat, en un excès de terror, es tirà més enllà del cercle amenaçador i caigué sobre el glaç a risc d'enfonsar-s'hi. Pike i Dub el se-

guiren de prop, igual que els altres gossos del tiratge. En el moment que Buck anava a ajuntar-se amb ells, vegé de cua d'ull Spitz que es preparava per a saltar damunt seu i tirar-lo a terra. Un cop a terra, enmig d'aquella massa de fugitius, Buck hauria sucumbit. Però pogué resistir l'empenta de Spitz i s'ajuntà amb els seus companys sobre el llac.

Els nou gossos del trineu, que deixaren d'ésser atacats, es reuniren i cercaren un albergatge al bosc. Feien llàstima: cada un tenia cinc o sis ferides, algunes d'elles molt profundes. Dub estava greument ferit d'una pota del darrera; Dolly, el darrer gos comprat a Dyjea, tenia una ampla ferida al coll. Joe havia perdut un ull, i el dolç Billee, amb una orelleta tallada, no deixà de gemegar tota la nit. A punta de dia, cadascú tornà penosament al camp.

Els dos homes estaven de molt mal humor, car la meitat de les provisions havien desaparegut. Res del que podia menjar-se no s'havia escapat de les dents dels gossos indígenes.

Havien devorat les corretges del trineu i de la vela i havien destroçat un parell de sabates de cuir i la bufanda de Perrault, fragments de guarniments i més de seixanta centímetres del fuet de Francesc. Quan arribaren els gossos ferits, aquest contemplava totes aquelles destroces amb tristesa.

—Ah, amics meus!— exclamà amb dolor.
—Potser tots us tornareu rabiosos de resultes d'aquestes mossegades. Què us sembla Perrault?—

Perrault brandà el cap inquiet. Quatre cen-

tes milles de distància el separaven de Dawson i la hipòtesi de Francese el feia estremir. Després de dues hores de renecs i esforços, s'aconseguí posar les coses en ordre, i el tiratge adolorit per les ferides, reprengué la marxa per a seguir el trajecte més penós que havia de recórrer fins a Dawson. El riu de Thirty-Mile, desafiant la glaçada, feia rodar lliurement les seves aigües tumultuoses, i el gel només triomfava en les petites badies i en els paratges tranquils. Foren necessaris sis dies de treball obstinat i de perill constant per a cobrir aquelles horribles trenta milles. Mitja dotzena de vegades, Perrault, que feia d'explorador, sentí el glaç trencar-se sota les seves plantes, i se salvà gràcies al llarg bastó que duia, que posava de través sobre el forat fet en la neu pel seu cos. El fred era terrible, el termòmetre marcava 50 graus sota zero, i Perrault, després de cada un d'aquells banys involuntaris, havia d'encendre foc i eixugar-se el vestit.

Però a ell no el deturava res. Justificava l'haver-se'l escollit com a correu del govern. Amb la seva figura encongida, començant a ésser vell, se'l veia sempre als llocs més perillosos, aventurant-se resoltament sobre les riberes escarpades on el glaç, de vegades, trencant-se i petant, feia feredat, sempre segur de si mateix, ardit, incapaç de descoratjament.

Una vegada el trineu s'enfonsà. Dave i Buck estaven gelats i gairebé negats quan aconseguiren treure'ls de l'aigua. Calgué, per a salvar-los, encendre el foc de costum. Una closca de gel els recobria, i els dos homes per

a desglaiar-los i retornar-los el calor, hagueren de fer-los córrer prop del foc, que el pèl se'ls socarrimà.

Una altra vegada Spitz s'enfonsà, seguit d'una part del tiratge, fins a Buck, qui tirant-se enrera amb tota la seva força, apretà les seves potes a la vora relliscosa del forat obert, mentre el glaç tremolava. Darrera d'ell hi anava Dave, fent també tots els esforços possibles per a retenir el trineu, que Francesc estirava fins a fer-se petar els tendons. Per fi el glaç de la vora es trencà de cop, i l'única probabilitat de salvació era escalar la muralla de roques. Perrault aconseguí fer-ho per un miracle que Francesc implorà del cel; després afegiren les cordes i corretges del trineu i fins un troç dels guarniments per a fer una corda llarga que serví per a issar els gossos d'un a un al cim del rocam. Francesc fou l'últim de pujar, després del trineu i del seu carregament. De seguida calgué trobar un altre lloc apropiat per a la davallada que s'efectuà també amb l'ajut de la corda; i la nit sorprengué aquells desgraciats a la vora del riu, a un quart de milla de llur sortida. Arribats a Hootalingua lluitant contra la resistència del gel, Buck estava anorreat i els altres no estaven gaire millor. Però Perrault, inflexible, exigí, per a guanyar el temps perdut, un esforç més dels seus gossos de tir. Calia sortir aviat, i aturar-se tard. I el primer dia feren trenta cinc milles fins al Big-Salmon: el segon, altres trenta cinc milles vers Little-Salmon; i el tercer, trenta milles, amb la qual cosa arribaren ben prop de Five-Fingers.

Les potes de Buck no estaven encara tan endurides i no eren tan resistents com les dels altres gossos : s'havien afeblit per efecte dels segles de civilització que pesaven damunt d'ell, i tot el dia frissava, sofrint horriblement. En aturar-se, es deixava caure com un mort, i malgrat la seva fam, no podia anar a cercar la seva ració, que li havia d'ésser portada per Francesc. Aquest, sentint pietat, havia pres el costum de fregar-li les potes cada mitja hora seguida després de sopar, i acabà per sacrificar un parell de sabates seves per a fer una mena de calçat per a les quatre potes de Buck. Això fou un gran alleujament, i la fesomia arrugada de Perrault un dia esdevingué joiosa veient Buck, al qual Francesc no havia pensat a posar les sabatonnes, tombar-se de panxa enlaire i bellugar desesperadament les quatre potes sense voler moure's. A la llarga les seves potes s'enduriren anant pels camins, i les sabates usades foren abandonades.

Essent a Pelly, un matí, en el moment d'enganxar, la gossa Dolly, fins aleshores molt tranquil·la donà sobtadament senyals de ràbia. Anuncià el seu estat amb un llarg lladruc, tan ple de desesperació i angouxa, que tots els altres gossos s'erigiren d'espant ; després saltà sobre Buck. Aquest no havia vist mai cap cas de ràbia : no obstant, endevinà l'horrible malaltia i fou corrent, mogut per un pànic esfereïdor. Corria de pressa, però la gossa, escumejant, el seguia de molt a prop, car Buck, malgrat el terror que li donava ales, no havia aconseguit prendre-li avantatge.

S'obrí pas a través de l'artreda, fins a un extrem de l'illa; travessà un canal ple de glaç per a tocar terra en una altra illa, després passà a una altra, s'adreçà al riu principal, i, desesperat, anava a llançar-s'hi per a travessar-lo puix que, sense veure-la, sentia la bèstia darrera seu. Francesc el cridà de molt lluny i aleshores retrocedí, panteixant, sufocat, més ple de confiança en el seu amo. Aquest tenia una destal a la mà, i quan Buck passà per davant seu com un llamp, vegé l'eina enfonsar-se en el crani de la bèstia rabiosa. Tambalejant, s'aturà prop del trineu, acabant l'alè i les forces. Aquest fou el moment escollit per a Spitz per a saltar damunt seu; dues vegades les seves dents penetraren en la carn de l'enemic indefens, destroçant-la fins a l'os. Però el fuet de Francesc petà sobre el traïdor, i Buck tingué la satisfacció de veure-li sofrir un càstig dels més severs.

—Aquest Spitz és una encarnació del diable—féu Perrault—. Acabarà per matar-nos Buck, si no vigilem.

—Buck val ell tot sol dos diables—respongué Francesc.—El dia menys pensat, podeu ben creure-ho, devorarà Spitz tot sencer per a tornar-lo a escupir damunt la neu.—

Des d'aquell moment, en efecte, quedà declarada una guerra oberta entre els dos gossos. Spitz, com a cap de filera, director reconegut del tiratge, sentia disminuir la seva supremacia davant d'aquell animal tan diferent dels nombrosos gossos del Sud que havia conegut. Al revés d'aquests animals, delicats i febles, Buck suportava les privacions sense patir-ne, i rivalitzava en ferocitat i as-

túcia amb el gos del país. Ple de finor sota la fortalesa del seu cos, sabia esperar la seva hora amb una paciència digna dels temps primitius.

Buck desitjava provocar un conflicte sobre la direcció suprema, car per naturalesa volia dominar; a més, s'havia apoderat d'ell aquella passió incomprendible del tir, que fa tirar els gossos fins a l'últim alè, els porta a morir joiosament sota els guarniments i els fereix el cor si en són allunyats. Aquesta era la passió de Dave com animal de vares, la de Solleck estirant amb totes les seves forces; passió que els agafava a la matinada i els transfigurava de bèsties tristes i grolleres en critures ardents, vives i generoses. Era aquesta mateixa la passió que portava Spitz a corregir severament qualsevol falta en el servei, a educar a consciència els nous reclutes, i la que a l'ensem li feia pressentir i combatre tota superioritat capaç de crear-li un rival.

Buck vingué a amenaçar descaradament l'autoritat de Spitz interposant-se entre ell i els que ell volia castigar. Una nit hi hagué una copiosa nevada i l'endemà al matí Pike no comparagué; restà arrupit en el seu forat sota un blanc matalàs. Francesc el cridà i el cercà inutilment. Spitz estava foll de ràbia. Resseguia el camp, ensumava i gratava per tot arreu, lladrant tan furiosament que el culpable tremolava d'espant en el seu amagatall.

Quan per fi fou descobert i desenterrat, i Spitz, exasperat, saltava damunt seu per a castigar-lo, Buck, igualment furios, es llançà entre els dos. Allò fou tan inesperat i tan destrament fet, que Spitz, sorprès, reculà. Pi-

ke, fins aleshores tremolós de por, recobrà el seu coratge, s'abraonà sobre el seu cap caigut, i Buck, oblidant la lleialtat, s'hi llançà també damunt per acabar amb ell. Però Francesc, defensor de la justícia, intervingé amb el seu fuet. Li calgué servir-se del bastó per a fer-li deixar âl rival tombat a terra. Buck, estemordit pel cop, deixà el seu enemic i fou corregit sense pietat, mentre Spitz, per la seva banda, castigava rigorosament Pike.

En els dies que seguiren, i que anaven acostant-los a Dawson, Buck continuà interposant-se entre Spitz i els culpables: però, astut com era, ho feia sempre lluny de l'esguard de Francesc.

Aquesta secreta revolta encoratiava la insubordinació general, a la qual solament Dave i Solleck eren indiferents: tot eren disputes i lluites incessants: i Francesc, alarmat per aquest terrible duel, que per força havia de produir-se, tard o d'hora, més d'una nit, despertat pel soroll de les batalles, hagué de deixar les nells que l'abrigaven per a intervenir en el combat. No es presentà l'ocasió prou, i els enemics arribaren a Dawson sense haver dirimit llurs diferències. Allí hi trobaren molts homes i innumbrables gossos, els quals, seguint el costum, treballaven de ferm. Tot el dia els vehicles tirats per gossos infatigables solcaven el carrer principal, i a la nit els picarols sonaven encara. Portaven carregament de fusta de construcció o de llenya per cremar, duïen els productes de les mines d'or, realitzaven, en una paraula, tots els treballs executats pels cavalls a la vall de Santa Clara. Buck, de tant en tant, trobava

gossos del Sud, però en general hi havien mestissos de llops i de gossos del país. Cada vetlla, a les nou, a mitja nit, a les tres de la matinada, aquells gossos entonaven un cant nocturn, estrany i fantàstic, al qual Buck es sentia feliç d'ajuntar-se. Quan l'aurora boreal lluïa freda i calmosa en el firmament, i sobre la glaçada els estels centellejaven, i la terra restava adormida i glaçada sota un llençol de neu, aquest cant tètric, lúgubre, tenia quelcom de poderosament sugestiu, que evocava imatges i remors antigues. Era la queixa immemorial de la vida, amb els seus terrors i els seus misteris, amb la seva eterna feina d'infantament i la seva perpètua angoixa de mort; lamentació vella com el món, gemec de la terra en el seu bressol; i Buck, associant-se a aquesta queixa, barreiant fraternalment la seva veu als sanglots dels gossos mig feres, saltava d'un bot a l'atisme dels segles i retornava als seus avis, tocant al mateix origen de les coses...

Set dies després d'entrar a Dawson, la caravana davallava per les pendents abruptes dels Barraks, sobre les riberes del Yukon, de retorn a Dvica i Salt-Water. Perrault duïa despatxos més importants encara que els primers: la passió de la ruta s'havia apoderat d'ell al seu torn, i aquell any volia batre el rècord dels viatges.

Les circumstàncies li eren favorables: el bagatge era lleuger, la setmana de repòs havia nosat els gossos en bon estat, la ruta estava trenyida per nombrosos viatgers, i, a més, la policia havia establert dos o tres dipòsits de provisions per als homes i els gos-

sos. En la primera etapa arribaren a Sixty-Mille, la qual cosa representava un recorregut de seixanta milles, i el segon dia passaven el Yukon en la direcció de Pelly. Però aquest trajecte ràpid, no es realitzà sense maldecaps i disgustos per a Francesc. La revolta insidiosament fomentada per Buck havia destruït l'esperit de solidaritat en el tiratge, el qual ja no marxava com un sol gos. L'encoratjament donat als rebels els portava a tota mena de malifetes. Spitz ja no era un cap temible, no inspirava respecte i la seva autoritat era discutida.

Pike li robà un vespre la meitat d'un peix i se la menjà sota l'ull protector de Buck. Una altra nit, Dub i Joe es barallaren amb Spitz i li feren sofrir el càstig que ells mereixien en justícia; Billee el pacífic, es tornà quasi agressiu, i Buck no mostrava pas tota la magnanimitat desitjable. Abusant de la seva força, insultava descaradament l'enemic que atans el feia tremolar, i es portava com un pinxo.

L'afebliment de la disciplina influïa també en les relacions dels altres gossos entre si. Tots es disputaven i es barallaven contínuament. Solament Dave i Solleck no canviaren, i sofriren els contracops d'aquelles lluites perpètuas. Francesc renegava com un dimoni en la seva llengua bàrbara, negava puntades de peu, s'arrencava els cabells de ràbia i feia petar constantment el fuet entremig de la canilla: tan aviat com havia girat l'esquena el desordre tornava a començar. Ell ajudava Spitz amb la seva autoritat, però Buck ajudava amb les seves dents els altres gossos.

Francesc endevinava el que allò era en el fons, i Buck comprenia les sospites però era massa llest per a deixar-se sorprendre. Treballava a consciència, puix que havia pres un gran amor als guarniments. Però experimentava una felicitat encara major excitant els seus companys i semblant així el desordre en la filera.

A la desembocadura de la Tahkeena, una nit, després de sopar. Dub aixecà un conill i se li escapà. Immediatament tota la canilla emprengué la cacera. Cent metres més enllà, cinquanta gossos indígenes s'afegiren a la banda. El conill corregué cap al riu i es ficà en un rec, remuntant ràpidament la superfície glaçada; corria lleuger per damunt de la neu, mentre els gossos s'hi enfonsaven a cada pas. La forma superba de Buck es destacava al davant de la colla, sota la claror pàl·lida de la lluna: però, sempre al davant seu, saltava el conill, que semblava un espectre hivernal.

Els mateixos instints que, en períodes fixos fan sortir els homes cap als boscos i les planes per a matar la caca per mitjà de boletes de plom, vibraven en Buck; però molt més profundament. Agafar una bèstia salvatge, matar-la amb les seves pròpies dents i ficar el seu morro fins als ulls dintre la sang agra i calenta, tot això era per a ell un plaer intens, la quintaessència de la vida. Al cap de l'horda feia ressonar el crit de guerra del llop, esforçant-se per a haver la forma blanca que fugia davant seu al clar de lluna.

Però Spitz, calculador metòdic, fins en els moments culminants de l'ardiment, abando-

uà la canilla i saltà pel dret a través d'una estreta llenca de terra que el rec tancava amb un llarg rodeig. Buck no se n'adonà, i quan estava a alguns metres del conill, vegé sorgir una altra forma blanca que saltava des de dalt i li anava a prendre avantatge. El conill no pogué fugir i quan les dents esmolades de Spitz li destroçaren els ronyons, llençà un xiscle agut, com el d'una persona humana. La banda de gossos, al costat mateix de Buck, lladrà d'alegria en escoltar aquell senyal de mort.

Solament Buck restà silenciós i quiet, i sense deturar el seu impuls, s'abraonà sobre Spitz, espatlla contra espatlla, tan violentament, que tots dos rodaren alhora per damunt de la neu aixafada. Spitz, trobant-se dret més aviat, pegà a l'espatlla de Buck una mossegada i saltà més enllà. Dues vegades les seves dents es tancaren sobre d'ell com els resorts d'acer d'una rateta; dues vegades reculà per a prendre avantatge i el seu llavi magre es retorçava, obrint una boca formidable. L'hora decisiva era arribada!

Mentre tombaven l'un entorn de l'altre, amb les orelles cap ençera, buscant el punt vulnerable. Buck tinoué el record d'una escena que li era familiar ja viscuda per ell. En coneixia tots els detalls: la terra i els arbres tots blancs, el clar de lluna i la mateixa batalla. Una calma fantàstica regnava sobre aquella pallidesa silenciosa. Res no es bellugava: l'alè dels gossos pujava verticalment mentre ells, amb els ulls brillants com centelles, envoltaven els dos combatents d'un cercle mut. Spitz era un adversari experimen-

tat. Del Spitzberg al Canadà, havia combatut amb totes les menes de gossos, fent-se mestre en la lluita. El seu furor no era mai orb, car el desig violent de mossegar i de destruir no li feia oblidar mai que el seu enemic tenia una passió igual a la seva. Mai no s'abraonava primer, i sols atacava després d'haver-se defensat. En va Buck provava de mossegar-lo: cada cop que les seves dents intentaven enfonçar-se en el coll del gos blanc, sentia les dents de Spitz. Els claus de l'animal xocaven, els seus llavis sagnaven; però Buck no podia arribar a sorprendre el seu enemic. S'enardí, i l'envoltà d'un terbolí d'escomeses: però Spitz sempre responia amb una mossegada i saltava de costat. Buck féu aleshores acció de llançar-se sobre el seu adversari a l'alçada del morro; després, retirant ràpidament el cap, es serví de la seva espatlla com d'alcaprem per a batre l'adversari, cosa que li valgué una altra terrible mossegada, mentre Spitz saltava àgilment més enllà, sense cap ferida, enfront de Buck, esbufegant i regalimant de sang.

La batalla s'apropava al desenllac: i el cercle de gossos-llons esperava el resultat per a acabar amb el vençut. Veient Buck sense alè, Spitz prengué l'ofensiva. L'escometé una vegada i una altra, i el féu tambalejar sobre les seves potes. Fins caigué, i els seixanta gossos avançaren: però amb la rapidesa d'un llampec, es redreçà terrible, i el cercle famolenc hagué de resignar-se a esperar. Buck tenia imaginació, qualitat que pot doblar la força. Tot combatent, el seu cervell treballava. Es llançà damunt del seu enemic com si

anés a mossegar-li l'espatlla, i tocant per últim a terra, les seves dents es clavaren sobre la pota dreta de Spitz; es sentí petar l'os; no obstant, malgrat la ferida, el gos blanc conseguí rebutjar diferents atacs de Buck. Aquest repetí la seva tàctica i li trencà l'altra pota del davant. Reduït a la impotència, Spitz s'esforçava a lluitar contra el seu dolor i a tenir-se dret. Veia el cercle silenciós, amb els ulls brillants, amb les llengües penjant, estrenyent-se lentament al seu entorn, tal com havia vist altres fer-ho entorn de les seves víctimes. Ell ja sabia que estava perdut irremissiblement, car Buck seria inexorable.

L'assalt final no podia trigar gaire; el cercle dels gossos-llops s'estrenyí tant que llurs alès calents bufaven sobre els flancs dels combatents. Buck els veia darrera de Spitz i al seu costat, amb els ulls fixos en ell, a punt de saltar. Hi hagué un instant d'espera; cada animal restava immòbil i mut com una figura de pedra. Solament Spitz, tremolant i tambalejant, lladrava com si volgués allunyar la mort que se li acostava. Després Buck pegà un bot i saltà de costat, fent caure amb les seves espatlles l'enemic. El cercle, estrenyent-se, es convertí en un punt fosc sobre la neu d'argent del clar de lluna, i Spitz desaparegué arrossegat per l'horda famolenta, mentre Buck, que restava dret, contemplava l'escena... Bèstia primitiva que, havent matat, fruïa de la mort per ell donada!

IV

Buck pren el cabdillatge

—Eh?... Què és el que t'havia predit? No t'ho havia dit que Buck valia per dos diables?—

Així parlà Francesc quan, el matí següent, havent comprovat la desaparició de Spitz, cridà Buck a prop del foc per a comptar-li les ferides.

—Aquest Spitz—ha lluitat com un dimoni— digué Perrault, examinant-li les nombroses ferides mig obertes.

—I aquest Buck com l'infern enter—contestà Francesc—. Ara anirem bé... Fora Spitz, fora dificultats!—

Mentre Perrault embalava els efectes del campament i carregava el trineu, Francesc enganxava els gossos. Buck es posà al lloc que ocupava Spitz com a cap de filera, però Francesc, sense fer-ne cas, col·locà en aquell lloc tan desitjat Solleck, que considerava més apte per a ocupar-lo. Buck, furios, saltà sobre el «Mal-Content», el tragué del lloc i s'hi posà ell.

—He, he— féu Francesc, pegant-se alegrement a la cuixa.— Mireu aquest Buck! Ha mort Spitz, i ara es creu que ha d'ésser ell el cap... Fuig! Fora d'aquí!...

Però Buck no volgué moure's. Francesc agafà el gos per la pell del coll, malgrat els seus rones amenaçadors, l'apartà i hi col·locà novament Solleck. Això no agradà gens al

vell gos, aterroritzat per l'actitud amenaçadora de Buck. Francesc s'entossudí a sortir amb la seva, però tan aviat com hagué girat l'esquena, Buck tregué Solleck, qui no posà cap dificultat a anar-se'n. Francesc s'enfurià. — Espera't una mica, que t'ho explicaré — cridà, tornant armat amb un bastó.

Buck, recordant-se de l'home de la samarreta vermella, reculà a poc a poc, i no insistí quan, per tercera vegada, Solleck fou col·locat al lloc d'honor; però roncant d'ira, es posà a donar tombs entorn del trineu, fora de l'abast del bastó i disposat a evitar el cop si Francesc l'hi hagués llançat. Un cop Solleck enganxat, el conductor cridà Buck per a posar-lo en el seu lloc ordinari, davant de Dave: Buck reculà dues o tres passes, Francesc el seguí i ell continuà reculant. Després d'alguns minuts passats així, Francesc deixà el seu bastó, pensant que el gos temia els cops. Però Buck estava en plena revolució. El que ell buscava no era solament evitar una correcció; volia la direcció del tiratge, que ell creia haver-se guanyat i que li pertocava de dret.

Perrault hi intervingué; els dos homes es-tigueren prop de mitja hora envestint Buck, tirant-li bastons que ell defugia destrament. Fou maleït, i ho foren també el seu pare i la seva mare i totes les generacions que l'havien precedit fins a la fi dels segles; però ell contestava els anatemes amb lladrucs i roncs, i sempre s'escapava. No tractava de fugir, i voltava entorn del camp, per indicar que no volia deixar-los de cap manera, i que un cop el seu desig satisfet, faria bondat.

Francesc s'assegué i es gratà el cap. Perrault mirà el seu rellotge repetidament, es posà a jurar i a renegar: passava el temps, i ja s'havia perdut una hora. Francesc s'estirà els cabells, brandà el cap i féu un mig riure llastimós tot mirant el correu, qui arronsà les espatlles com per a confirmar la desfeta.

Francesc s'atansà a Solleck i cridà Buck; aquest rigué de la manera que saben riure els gossos, però conservà les distàncies. Francesc desféu els tirants de Solleck i el posà al seu lloc de costum. El tiratge a punt de marxar formava una línia completa, llevat del lloc del davant, que esperava Buck. Altra vegada Francesc el cridà, i altra vegada Buck es mostrà amable, però no s'atansà.

—Llenceu el bastó!—ordenà Ferrault.

Francesc obeí, i Buck troà cap a ell cofoi i gloriós, col·locant-se ell mateix al davant del tiratge. Un cop enganxat, els dos homes es posaren a caminar a bon pas i tots plegats es dirigiren cap al riu glacat. Abans de finir el dia, Buck havia provat que era digne del lloc tan orgullosament reivindicat.

De primer antuvi, Buck havia adquirit l'autoritat d'un cabdill; i en les circumstàncies en què es necessitava seny, o una reflexió prompta, o una acció més ràpida, es mostrà superior a Spitz, del qual Francesc no havia vist mai un parió.

Buck era excellent per a imposar la llei i fer-la respectar dels seus companys. El canvi de cap no torbà Dave ni Solleck: llur únic pensament era tirar amb totes les seves forces, i tota la vida.

I com que res no vingué a impedir-los-ho, no demanaven altra cosa; si el plàcid Billee hagués estat posat al davant, també l'haurien acceptat si hagués conservat l'ordre. Però els altres gossos, indisciplinats en els darrers dies de Spitz, quedaren molt sorpresos quan Buck es prengué com un deure el fer-los sentir la seva autoritat. Pike, que anava darrera seu, i que mai no feia una gota de força més de la que calia, fou tan enèrgicament reprès per la seva falta de zel, que abans de la fi del primer dia estirava més fort que mai no ho havia fet. Joe el murri, per haver provat de desobeir, aprengué a conèixer el cabdill aquell mateix dia.

La tàctica de Buck era senzilla i eficaç. Gràcies al seu pes superior, es posava damunt del seu company l'ajupia i el mossegava fins que demanava perdó gemegant. El to general del tiratge s'aixecà tot seguit; formà el mateix bon conjunt i els gossos tiraren novament com un sol gos. Als Rinks, dos gossos del país: Teck i Koon, foren aferits a la canilla, i la promptitud amb què Buck els educà deixà estupefacte Francesc.

—Mai no hi ha hagut un gos com Buck. No, mai! Tant val mil dòlars com qualsevol preu. Veritat, Perrault?—

Perrault feu que sí. No solament havia guanyat el temps perdut, sinó que havia pres aventatge sobre el darrer rècord. El camí en excel·lents condicions, estava ben trepitjat i endurit, no hi havia neu novament caiguda que entrebanqués la marxa. El fred no era massa viu; el termòmetre se sostingué a 50

graus sota zero durant tot el viatge. Homes i gossos marxaven ràpidament.

El riu de Thirty-Mille estava quasi glaçat, la qual cosa els permete, de retorn, fer en una sola jornada el trajecte que abans els n'havia fet perdre deu. D'una sola correguda feren les seixanta milles que van del peu del llac Le Barge a White-Horse; i arribats que foren a la regió de Marsh, l'agish i Bennet, els gossos agafaren una envestida tan vertiginosa que aquell dels dos homes a qui per torn tocava anar a peu, hagué de fer-se remolcar, amb una corda lligada al darrera del trineu. La darrera nit de la segona setmana, aconseguiren el cim de White-Pas; els viatgers davallaren la pendent fins a la mar, tenint als peus els llums de Skagway i els navilis de la cala. En catorze dies havien fet una jornada de quaranta milles per terme mig! Perrault i Francese se'n vanaren tres dies seguits al gran carrer de Skagway, i foren convidats a beure per tothom, mentre el tiratge estava rodejat d'una gentada que l'admirava; constituïren el tema de major interès públic, fins que tres o quatre ganàpies de l'Oest intentaren realitzar un furt a la ciutat, i l'interès de la gent canvià d'objecte. Després vingueren ordres oficials. Francese cridà Buck prop seu, i l'abraçà plorant; aquesta fou l'última entrevista; Francese i Perrault, com tants d'altres, passaren per sempre més fora de la vida de Buck.

Ell i els seus companys foren aleshores lliurats a un mestís escocès, i en companyia d'una dotzena d'altres tiratges, reprengueren la penosa ruta de Dawson. Ara no es tractava

de fer una cursa lolla, de batre el rècord, com amb l'intrèpid Perrault. Feien el servei de postes, passant sempre pel mateix camí, portant eternament la mateixa càrrega. Aquest ofici no agradava tant a Buck; no obstant, posava el seu orgull en fer-lo bé, com Dave o Solleck, i procurava que els seus companys, contents o no, complissin igualment.

Aquella era una vida monòtona i reglamentària com el moviment d'una màquina. Els dies s'assemblaven tots. Al matí, a una hora fixa, els cuiners apareixien, encenien foc, i s'esmorzava. Després, mentre els uns s'ocupaven en aixecar el camp, ls altres enganxaven els gossos, i la sortida es feia una hora abans de la mitja fosca que anuncia l'arribada. Al vespre, es parava el camp, els uns preparaven les tendes, els altres tallaven llenya i ramatge d'avets per a fer els llits, o duïen aigua i gel per a la cuina. Aleshores es donava menjar als gossos, cosa que era per a ells el fet principal de la jornada; un cop s'havien menjat el peix, anaven a voltar pel camp durant una hora o dues, fent-se amics dels altres gossos, que generalment eren en nombre d'un centenar. Entre aquests hi havia ferotges lluitadors; però tres victòries guanyades contra els més temibles, donaren a Buck la supremacia, i quan aquest s'estarrufava i ensenyava les dents tots fugien.

El seu plaer més gran era jeure prop del foc, amb les potes del davant estirades i les del darrera amagades sota seu, amb el cap alt i mirant de reüll la flama. Buck, en aquells moments, de vegades pensava en la casa del jutge Miller, a la vall assolellada; en la piscina

del reservat de bany; en Isabel, el gos mexicà sense pel, i en el japonés Toots; però es recordava més sovint de l'home de la samarreta vermella, de la gran batalla amb Spitz i de les coses bones que havia menjat o li agradaria menjar. No s'enyorava; el Sud li havia esdevingut imprecís i llunyà. Era força més potent en ell la influència hereditària que s'anava afirmant més cada dia, presentant-li com a familiars coses que mai no havia vist, cridant imperiosament cap enfora els instints primitius que dormien en el fons del seu ésser.

De vegades, guaitant el llengoteig de les flames, immòbil, però no adormit, li semblava que abans ja havia vetllat prop d'un altre home tot diferent del mestís escocès: aquell home cobert de pells, amb els cabells llargs, que proferia crits inintelligibles tot escrutant la foscor amb inquieta mirada. Després Buck cedia a la necessitat de repòs i li semblava que encara protegia la dormida d'aquell home arrupit a la vora del foc, amb el cap damunt dels genolls, contra les bèsties ferotges, els ulls de les quals veia lluir en la nit. Aquestes visions s'esvaïen quan la veu brutal del mestís el cridava, i Buck s'alçava i badallava per a fingir que havia dormit.

El convoi de les postes, treball que aixafava els gossos, els havia posat en estat deplorable quan arribaren a Dawson. Allà els hauria calgut un repòs de deu dies, o almenys d'una setmana. Però dos dies després, carregada de cartes per fora, la caravana tornava a baixar per les pendents de Yukon.

Els gossos estaven fatigats, els conductors

eren reganyosos, i per més mala sort, cada dia nevava, cosa que feia el camí més difícil i més relliscosos els patins, i imposava als gossos un esforç major, malgrat les atencions que els prodigaven els homes. Al vespre les bèsties eren avariades primer que ningú, menjaven abans que els homes, i cap conductor no se n'anava a dormir atans d'haver examinat i curat les potes del seu tiratge; però totes aquestes precaucions no impedièn que llurs forces minuessin.

Des del començament de l'hivern, estirant pesats trineus, els gossos havien fet més de mil vuit-centes milles, i aquest treball forçat hauria rendit el més vigorós. Buck resistia, malgrat la fatiga, i procurava sostenir la disciplina entre els seus companys, que havien acabat les forces. Billee gemegava tota la nit mentre dormia; Joe era de pitjor caràcter que mai, i Solleck esdevenia intractable. Dave sofria més que els altres, ferit per una malaltia interna que el feia malencònic i irritable. Tan bon punt havien establert el camp, s'apressava a cavar el seu forat en la neu, i el seu conductor li havia de portar allí el menjar. Un cop fora dels guarniments, no es movia més que per a tornar-hi l'endemà al matí. El dolor li treia crits, si tot tirant rebia alguna topada, per efecte d'haver parat bruscamment o per haver fet un esforç en arrencar el trineu. El seu amo l'examinà, sense que pogués trobar-li la causa del seu estat. En parlaven a les hores de menjar, ho discutien tot fumant les últimes pipades del vespre, i per fi tingueren una consulta sobre el seu cas. Dave fou portat a la vora del foc, i es posaren a palpar-

lo i a resseguir-lo fins a arrancar-li crits aguts. No trobaren res trencat, però segurament existia un desordre intern impossible de descobrir. Quan estaven per arribar a Cassiar-Bar, el desgraciat gos estava tan feble que caigué diverses vegades entre els tirants. El mestís féu deturar el convoi i el separà del tiratge, per a posar Solleck a les vares a fi de deixar reposar a Dave tot caminant pel camí traçat pels vehicles. Però aquest, malgrat la feblesa, furiós de veure's tret del tiratge, mentre li deslligaven els tirants roncà i es posà a lladrar llastimosament en veure Solleck al lloc que ell havia ocupat tant de temps amb honor. La passió del tir i de la ruta el corprenia, i mortalment malalt, no volia que un altre gos prengués el lloc seu.

Quan el trineu arrencà, Dave es llançà, donant ensopegades, sobre la neu que vorejava el camí, volgué mossegar Solleck, es tirà contra ell per a fer-lo rodar per la neu i s'esforçà en posar-se prop del trineu, plorant de pena i de dolor alhora. El mestís intentà treure'l d'allí amb el fuet, però el gos restava insensible a les fuetades, i l'home no es vegé en cor de pegar-li fort. Dave es negà a marxar darrera del trineu, pel camí fàcil, i entossudint-se en córrer pels costats que la neu tova feia més penosos, acabà de reventar-se. Caigué i es quedà en el mateix lloc, lladrant lúgubrement, mentre la llarga filera de vehicles li passava al davant.

Amb un suprem esforç aconseguí, no obstant, aixecar-se i seguir-los tambalejant fins que vingué una parada que li permeté aconseguir el trineu i posar-se novament al costat

de Solleck. El conductor, havent-se deturat per a demanar foc a un company i encendre la pipa, en tornar volgué fer marxar altre cop els gossos. Aquests arrencaren amb una facilitat remarcable i giraren el cap, deturant-se tots sorpresos. L'home quedà igualment sorprés: el trineu no s'havia mogut. Aleshores cridà els altres per a fer-los-hi veure que Dave havia rosegat els dos tirants de Solleck i s'estava davant del trineu, en el seu lloc habitual; els seus ulls imploraven la permissió de restar-hi. L'escocés no sabia què fer: al seu entorn li repetien que un gos podia ben bé morir de pena en ésser-li negat el treball que l'havia esgotat: cadascú citava casos de gossos ferits o massa vells per tirar, reduïts a la desesperació; tots afegien que era caritatiu, Dave estant segurament prop la mort, donar-li la joia d'acabar els seus dies sota els guarniments.

Fou, doncs, enganxat altre cop, i s'esforçà en tirar com abans, més el seu dolor intern li arrencava crits involuntaris; caigué repetides vegades, i aguantat pels tirants, rebia l'empenta del trineu, la qual cosa el feia coixejar. Però arribà fins al camp on el seu conductor li apareia un lloc a la vora del foc. L'endemà al matí, estava massa fèble per a marxar. A l'hora d'enganxar, aconseguí posar-se dret per mitjà d'esforços convulsius, però tambalejà i caigué novament, paralizat de la part del darrera. Arrosegant-se, intentà ajuntar-se amb els seus companys, als quals els eren col·locats els guarniments, i així avançà alguns metres. Després, les forces l'abandonaren del tot; i quan els seus

companys el veieren per última vegada, Dave estava estès damunt la neu, panteixant, volent encara seguir-los. Quan l'arbreda els el tapà i els el féu perdre de vista, se'l sentí lladrar tristament.

Aleshores el convoi va deturar-se. El mestís escocès retrocedí lentament fins al camp que acabaven de deixar. Els homes deixaren de parlar. Es sentí un tret de revólver. El conductor tornà de pressa. Les xurriaques petaren, els picarols sonaren alegrement, els trineus lliscaren sobre la neu; però Buck i els altres gossos sabien el que darrera els arbres de la ribera havia esdevingut.

V

Les fatigues dels guarniments i de la ruta

Trenta dies després d'haver sortit de Dawson, el correu de Salt-Water entrava a Skagway. Els gossos estaven en un estat llastimós, arrossegant les potes i reventats. Buck havia perdut trentacinco lliures de pes i els seus companys havien patit més encara. Pike, que en la seva vida molt sovint havia fingit que estava ferit a la pota, aquesta vegada ho estava de debó. Solleck coixejava i Dub estava espatllat; havien perdut l'energia i tota l'empenta, i llurs potes fetes malbé s'enfonsaven pesadament en la neu. No es tractava d'aquesta lassitud extrema que produeix un esforç curt i violent i que desapareix amb unes quantes hores de repòs, sinó de la depressió

completa deguda a la feina excessiva i massa perllongada. En menys de cinc mesos, el tiratge havia fet dues mil cinc centes llegües i durant les vuit centes llegües últimes, no havia tingut més que cinc dies de repòs. A llur arribada a Skayway, els gossos amb prou feines podien aguantar els tirants del trineu o evitar que els fessin caure els de davant en les baixades.

—Amunt, pobres amics meus!— els deia el conductor per a encoratjar-los.—Ja som a la fi. Aquesta vegada reposarem de debò.—

Els gossos, i també els homes, certament, s'havien ben guanyat llur repòs, car en aquest viatge de mil dues centes milles no s'havien deturat més que dos dies. Però l'èxode vers el Klondyke havia estat tan considerable que les cartes dirigides als minaires formaven muntanyes, i el govern no admetia cap excusa: calia arribar a temps, encara que calgués substituir els tiratges reventats per nous tiratges de gossos de la badia de Hudson.

Fins tres dies després de l'arribada a Skagway, Buck i els seus companys no començaren a reposar una mica de llurs fatigues. Al matí del quart dia, dos ciutadans dels Estats Units, que responien respectivament als noms de Hal i de Carles, examinaren el tiratge i el compraren per un tres i no res, amb guarniments i tot.

Carles era un home de mitja edat, de cabells rossos, d'ulls molls i llagrimosos, de boca tova i sense caràcter, ornada d'un bigoti atrevidament recargolat. Hal era un xicot de dinou o vint anys; sempre se'l veia armat

amb un revòlver Colt i un ganivet de caça, passats pel cinturó ple de cartutxs.

La presència al Nord d'aquells dos homes evidentment exòtics, era un misteri incomprendible. Buck, havent-los vist lliurar diners a l'agent del govern, endevinà de seguida que el mestís i els seus companys anaven a desaparèixer de la seva vida, com Perrault, Francisc i tants d'altres. Conduït amb els seus companys a casa dels nous propietaris, veié un camp desolat on es movia, davant d'una tenda, amb prou feines clavada en terra, una dona jove de cabells embullats, germana de Hal i muller de Carles, que es deia Mercè.

Buck mirà amb aprensió com els seus nous amos carregaren el trineu: tots tres es bellugaven molt, però procedien sense destresa. La tenda plegada en un paquet mal enrotllat, que feia molta nosa; els plats d'estany, que estaven escambats per terra, foren embalats sense rentar. Mercè, tot volent-los ajudar i aconsellar, destorbava els moviments dels homes. Cap paquet no estava col·locat a gust seu, i calia constantment tornar a obrir els sacs per a posar-hi objectes oblidats.

Tres homes, sortits d'una tenda veïna, els guaitaven treballar mormolejant.

—Porteu massa càrrega—digué un d'ells.— Jo no us vull donar consells, certament, però en el vostre lloc, no prendria pas aquesta tenda.

—Què dieu?—exclamà Mercè, alarmada.— Deixar la tenda?... I com passaria la nit jo?

—Ja som a la primavera i el fred ja és acabat— replicà l'home.

Però la jove rebutjà amb indignació la idea de dormir sota els estels.

Mentrestant, Carles i Hal acabaven de col·locar els paquets al cim d'una veritable muntanya de trastos.

—Voleu dir que això es tendrà?—feu un dels espectadors.

—Per què no?—preguntà Carles secament.

Els sofriments de les bèsties esdevingueren cruels. Dub fou el primer de desaparèixer, pobre gos maldestre, sempre castigat, que tot-hora s'havia mostrat servidor fidel. La ferida que s'havia fet a l'omoplat, descurada, s'inflamà, i Hal hagué de decidir-se a matar-lo amb el seu revòlver. El terranova morí de seguida; després, els tres «pointers» (1); els dos gossos mestissos resistiren una mica més, però acabaren també per sucumbir.

I els viatgers, agrejats per l'infortuni, perdien a poc a poc tota ombra d'amabilitat o de dolçor. El viatge àrtic, despullat del seu encís imaginari, esdevenia una massa ruda realitat. Els mancava totalment la meravellosa paciència pròpia dels homes d'aquells climes, els quals, tot patint durament, sabien restar compassius, dolços i humils de cor. Mercè deixà de plàner els gossos, per a plorar les pròpies penes i per a barallar-se amb el seu germà i amb el seu marit, els quals disfrutaven amb ella sempre que els en donava ocasió. Cadascú creia bonament afanvar-se més que els altres, i no perdia cap ocasió de glorificar-se en alta veu.

(1) gossos de raça anglesa.

Mercè tenia un greuge personal; bonica, seductora i delicada, s'havia vist tota la seva vida tractada amb dolçor i indulgència. Però aleshores el seu marit i el seu germà, exasperats per la seva droperia i la seva incúria, es mostraven esquerps i grossers envers ella. De manera que, abscribint tota compassió per a la seva pròpia sort, perdé la compassió que tenia als gossos, i sentint-se lassa i encorbada, s'entossudia a restar sobre el trineu, afeigint cent vint lliures al pes formidable del carregament.

Quan les desgraciades bèsties queien de fatiga entre els tirants, Carles i Hal li pregaven que baixés; però ella no responia a llurs raonaments més que amb llàgrimes, prenent el cel per testimoni de la seva crueltat.

Un dia la tragueren del trineu a viva força i la deixaren a terra; ella s'assegué damunt la neu i es negà a moure's. Ells feren acció de seguir caminant, però es vegeren obligats, tres milles més enllà, a descarrregar el vehicle per a tornar a prendre-la i pujar-la dalt del trineu. Mai més no repetiren la prova.

Per altra part, llur pròpia misèria feia aquells desgraciats insensibles als sofriments de llurs bèsties.

Als Five-Fingers, es trobaren amb què les provisions dels gossos estaven definitivament esgotades: s'obtingueren d'una vella índia algunes lliures de cuir de cavall gelat, barant-les amb el revólver que lluia a la cintura de Hal, fent companyia fidelment al gran ganivet de caça. Però fou un menjar pobre i indigest, el d'aquell cuir arrencat feia sis mesos de la carcassa d'un animal mort de fam.

Buck, al davant del tiratge, creia que allò era un mal somni. Estirava tant com podia, i quan les seves forces s'acabaven es deixava caure a terra i no s'aixecava més que sota una pluja de fuetades o de bastonades. El seu pèl bellíssim havia perdut tot el llustre i tota la finor, la pell li penjava en plecs buits i lamentables.

Els seus companys, en el mateix estat, eren esquelets ambulants, reduïts al nombre de set, insensibles a la coïssor del fuet i a les contusions del bastó. En les parades, es deixaven caure entre els tirants, com morts, i la petita guspira de vida que encara tremolava en ells, es tornava pàl·lida i semblava pròxima a apagar-se. Es revifava mitjançant el bastó i el fuet: els desgraciats gossos s'alçaven aleshores tambalejant, per a arrossegar-se fins una mica més lluny.

Billee, el Londadós, un dia caigué per a no aixecar-se mai més: Havent baratat Hal el seu revòlver, hagué d'agafar la seva dextra per a rematar-lo d'un cop al cap, després desféu els tirants i deixà de banda la carcassa.

I Buck i els seus companys, veient això, compregueren que els afectava de prop.

Al dia següent fou Kooma el que amb la seva mort reduí encara més el tiratge. Els cinc supervivents eren Joe, massa aixafat per a mostrar-se murri, Pike, esguerrat i coix, sense forces ni per a queixar-se: Solleck, borni, fidel al treball del tir, amb el cor trencat de sentir-se feble i impotent; Teck; i Buck que ja no era l'ombra d'ell mateix. Conservava el seu lloc al cap del tiratge, però havia renunciat a mantenir-hi la disciplina; cegat

per la fatiga, no tenia altra direcció que la sensació del sol sota les potes.

La primavera començava, però ni els homes ni els gossos no se n'adonaven. Clarejava el dia a les tres de la matinada, i el capvespre durava fins a les nou de la nit. La jornada era tota un raig de sol. El son de l'hivern havia fet lloc al murmuri primaveral de la naturalesa, tremolós de la joia de viure. La sabla pujava pels pins, mentre esclataven els botons dels saücs i dels àlbers, i els arbustes i les lianes es cobrien d'una verdor frescal. De nit, els grills cantaven, i de dia, bestioles de tota mena sortien dels seus amagatalls per a prendre el sol. Les perdius corrien per la plana: els ocells cantaven, i saltironaven pel bosc, i volant en l'aire, els ocells d'aigua arribaven del Sud, descrivint immensos cercles en l'espai. La cantúria de l'aigua corrent i la música de les fontanes que tornaven a rajar baixaven a les colines. El Yukon arrossegava la seva presó de glaç, del qual el sol anava aprimant la superfície, sembrada de grans bombolles d'aire i solcada d'esquerdes que anaven obrint-se fins al llit mateix del riu. I davant de l'encís del renovellament de la vida, sota els raigs de sol, en mig de l'oreig embaumat, la lamentable tropa d'homes i gossos s'arrossegava entre gemecs, talment una caravana de la mort...

Les bèsties reventades, Mercè malalta sobre el trineu, Hal renegant tothora, Carles plorant... així aconseguiren per fi el camp d'un tal John Thornton, situat a Withe-River. En parar-se, els gossos es deixaren caure com morts; Mercè s'eixugà les llàgrimes

dels ulls, per a fixar-los en Thornton, i Carles veié un tronc d'arbre i s'assegué damunt amb precaució, car tenia tots els ossos adolorits, mentre Hal prenia la paraula.

John Thornton acabava de pelar una branca d'àlter per a fer-ne un mànec de destral; continuà el seu treball, no contestant més que amb monosíl·labs, car coneixia per experiència aquesta raça de viatgers i sabia que els consells no servrien de gran cosa. No obstant, aconsellà a Hal que no es fiés del glaç podrit i corcat per dessota, a la qual cosa l'altre respongué que ja l'havien avisat que el desglaçament estava pròxim i que més valia esperar.

—Però...—afegí Hal amb to triomfant—també se'ns deia que no arribariem a White-River, i aquí ens teniu!

—Així i tot, no us han avisat sense raó—replicà John Thornton.—El glaç està a punt de desaparèixer, i caldria tenir la sort d'un nenjat que se salva, per a passar. Si jo fos a fer, no m'exposaria pas la pell sobre aquest glaç ni que em prometessin tot l'or de l'Alaska!...

—Això és perquè, probablement, vós no esteu destinat a morir a la forca—féu Hal.—Però nosaltres volem arribar a Dawson, i hi arribarem!—

I desenrotllant el seu fuet, cridà:

—Au, Buck... Dret de seguida! Arri!... Que creus o no gran dropo?—

Thornton continuà el seu treball sense replicar.

Els gossos no havien obeït Hal. De molt temps ençà sols els cops els feien moure. El

fuet començà a petar retorçant-se com un es-corçó, mentre Thornton es mossegava els llavis; Solleck fou el primer que es posà dret, pensament; Teck el seguí; Joe s'aixecà seguidament tot lladrant de dolor. Pike féu penosos esforços per a alçar-se; després d'haver tornat a caure dues vegades, la tercera aconseguí tenir-se dret sobre les potes. Solament Buck romania immòbil, estès en el lloc on s'havia ajegut, aparentment insensible al fuet cruel que el feria sense pietat. Diverses vegades, Thornton, amb els ulls humitejats, volgué parlar, i després s'aixecà, nerviós, donant algunes passes insegures.

Era la primera vegada que Buck faltava al seu deure, raó més que suficient per a exasperar Hal, qui deixà el fuet i agafà un gros garrot: però Buck es negà a moure's, malgrat la pluja de cops que queia damunt d'ell. A part que era quasi incapaç d'aixecar-se, el seu instint li donava l'obscur pressentiment d'una catàstrofe pròxima. El mal estat de la capa de glaç clivellada i aprimada que havia trepitjat durant tot el dia, li feia témer el riu al qual el seu amo el volia portar.

Per altra banda, la seva feblesa era tan extremada que amb prou feines se sentia dels cops: i aquest càstig salvatge anava a acabar d'apagar la petita guspira de vida que restava en el seu miserable cos. De sobte, John Thornton, d'un salt, es llençà sobre l'home, li prengué el bastó, i el féu recular violentment... Mercè xisclà, i Carles, sense moure's (car estava mig anquilosat) es tocà els ulls llagrimosos. Dret al costat del cos de

Buck, el seu defensor, furiós, intentava vanament parlar.

—Si torneu a tocar aquest gos, us mato!—
pogué dir per fi amb una yeu ennuogada.

—És meu—contestà Hal, eixugant-se la sang que li gotejava del nas i de la boca.—
És precis que ens porti a Dawson, o que digui perquè no ho vol fer!... Enrera, o us faig el compte!...—

Veient que Thornton no feia pas acció de recular, Hal posà mà al seu ganivet de caça. Davant d'això, Mercè llençà un xiscle agut i es preparà a donar l'espectacle d'un atac de nervis en tota regla. Però Thornton, amb un cop sec sobre els dits de Hal, feu volar enlaira el ganivet, i després el plegà, posant-se a tallar els tirants de Buck amb la fulla esmolada.

Hal, embarassat per la seva germana i no tenint força per a resistir, i jutjant a més que Buck estava massa prop de la seva fi per a ésser-li encara d'alguna utilitat, renuncià a fer valer els seus drets sobre el gos; el deixà estès en el mateix lloc, i s'allunyà amb els seus companys. Alguns minuts més tard, sortien cap al riu, amb Pike al davant, Solleck a les vares, i entremig Joe i Teck; Mercè anava dalt del trineu, Hal a la barra, i Carles seguia penosament al darrera.

Mentre Buck, que havia aixecat el cap en sentir que els seus companys se n'anaven, els seguia amb la mirada, Thornton s'agenollà al seu costat i amb la seva mà ruda, en aquell moment més dolça que la d'una mare, cercà si la bèstia tenia algun os trencat.

No pogué descobrir res més que contusions

nombroses, amb un deplorable estat de major i de feblesa.

El trineu, mentrestant, avançava lentament per damunt del glaç; havia fet un quarè de milla quan l'home i el gos, que el seguien amb els ulls, el vegeren de cop enfonsar-se per darrera com si hagués caigut dintre d'una rodera profunda.

Sentiren un xiscle de Mercè. Carles saltà per fer-se enrera; però un enorme tros de glaç s'enfonsà; bèsties i persones desaparegueren amb el vehicle dins d'un clot que els engolí; el glaç s'havia trencat sota els seus peus.

John Thornton i Buck s'esguardaren.

—Pobre amic meu!... Pobre diable!— digué Thornton.

I Buck li llepà la mà.

VI

Amistat

En el mes de desembre precedent, John Thornton, havent-se glaçat els peus, es veié obligat a restar en el seu camp, esperant la curació, mentres els seus companys remuntaven el riu a fi de construir una almadia destinada a Dawson. Ranquejava encara una mica, però el bon temps li feia desaparèixer aquesta lleugera dolença, alhora que Buck, prenent el sol, recobrava gradualment la força perduda tot escoltant el soroll de l'aigua que corre, el xerroteig dels ocells i totes les remors harmonioses de la primavera, acom-

panyades pel murmuri del bosc secular, que enlla limitava l'horitzó.

Una mica de descans és una cosa legítima després d'un viatge de tres mil llegües, però cal confessar que el nostre gos es liura amb el cor aiegre a les dolçors de la peresa durant aquell temps de convalescència. Val a dir que al seu entorn, tots feien el mateix. John Thornton no feia res, Skeet i Nig no feien res tampoc, esperant que sonés l'hora de moure's.

Skeet era una gossa «Setter» irlandesa que des de bon començament havia demostrat molta amistat envers Buck, aleshores massa malalt per a atendre formalment la familiaritat que la gossa li avançava. Ella es complavia en curar certs gossos, i de seguida com una gata mare llepa els seus gatons, es posà a llepar i curar assíduament les nafres del pobre Buck. Tots els matins, en acabat d'esmorzar la gossa emprenia la seva feina d'infermera i fou tal l'èxit de les seves atencions, que Buck arribà a apreciar-les tant com les del mateix John Thornton.

Nig, igualment amical, encara que més reservat, era un gran gos negre de caça, amb els ulls riallers i amb el més bon humor del món.

Aquells animals, que semblaven participar de la bondat d'ànim del seu amo, no demostraven cap gelosia pel nou vingut, la qual cosa sorprengué molt a Buck. Tan aviat com es trobà en estat de moure's, els dos gossos l'acaronaren, el feren jugar amb ells a tota mena de jocs, mostrant-se-li tan amics i hospitalaris, que hauria calgut un caràcter ben desagratit per a no sentir-se commogut per aquell acolliment generós; i Buck, que no era d'un

natural vil, els correspongué llargament amb la seva amistat i amb els seus bons actes.

Aquest feliç període de pau fou per a ell com una renaixença, com l'entrada en una altra vida. Però el bon companyonatge, els jocs, el fresc oreig primaverat, el benestar de la convalescència, tot això no era res al costat del nou sentiment, de l'amor veritable, pregon, apassionat, que creixia en ell.

Allà baix, en la propietat luxosa de Santa Clara, Buck havia estimat i havia estat estimat, certament. Acompanyant el jutge Miller en les seves passejades, exercitant-se amb els seus fills en la caça o en les curses, vigilant zelosament els nens petits, ells i Buck sempre s'havien donat proves de bona amistat i d'excel·lent conducta.

Però, que lluny que eren aquells sentiments placèvol·ls de la passió que ara l'animava! L'amor flamejava en ell, ardent i febrós; l'amor pregon, potent, exclusiu; aquesta admirable adhesió del gos a l'home, que tantes vegades ha estat celebrada i que mai no es glorificarà prou.

No solament John Thornton havia salvat la vida de Buck —això era ben poca cosa al costat dels beneficis quotidians que d'ell rebia—, sinó que aquest home comprenia l'ànima canina, tractava els seus gossos com si haguessin estat fills propis i els lliurava una part del seu cor. Mai no s'oblidava de donar-los el bon dia amical ni de dir-los el mot afectuós que ells tant estimaven. Jugava amb ells; s'entretenia amb ells com si fossin uns iguals; i Buck, especialment, se sentia amb l'ànima agraïda per aquest favor. Thornton

tenia una manera especial d'agafar-li el cap amb les dues mans i sacsejar-li la testa rudament, tot abocant sobre d'ell, en troma, una pluja de males paraules, que causaven al brau gos un deliri de joia i d'orgull. Escoltant aquests insults i renecs afectuosos, en mig d'aquesta ruda abraçada, Buck es trobava en el setè cel. I quan, revingut del seu èxtasi, botava a l'entorn de l'amo adorat, amb els ulls expressius, la boca riallera i la gorja vibrant de sons inarticulats, però significatius, John Thornton, penetrat d'una mena de veneració, deia a mitja veu aquesta frase cent cops repetida :

—No li falta més que la paraula!—

De vegades l'amor de Buck passava de la ratlla, i agafant la mà del seu amo, la tanca-va apassionadament entre les seves dents. D'aquestes festes exagerades la mà en sortia una mica adolorida : però de la mateixa manera que Buck interpretava els renecs de Thornton com paraules falagueres, Thornton sabia que aquestes mossegades eren amoroses, i no s'enfadava.

Per altra part, aquestes demostracions no sovintejaven gaire : per més que Buck es tornava boig d'alegria quan el seu amo li adreçava la paraula o el tocava, la seva innata dignitat li prohibia cercar massa sovint aquells favors.

Al contrari de Skeet, que sense miraments posava el seu petit nas sota la mà de l'amo i no parava fins que per força havia obtingut una festa, i al contrari també de Nig, que es permetia posar la seva grossa testa damunt

dels seus genolls, Buck sabia adorar a distància.

Si veia Thornton ocupat, la seva felicitat consistia en estar als seus peus, amb l'esguard fix en ell, immòbil, escrutant el seu rostre, seguint amb una intensa atenció el més petit canvi d'expressió, la més petita variació de la fesomia de l'home estimat. Moltes vegades era tal el poder magnètic d'aquell esguard fidel, que atreïa la mirada de Thornton, obligant-lo a deixar el treball començat, i els ulls de l'home entraven en fraternal comunió amb els del noble animal.

Durà molt de temps que Buck no podia resignar-se a perdre de vista el seu amo un sol instant. El canvi de propietaris que havia sofert en el curs del darrer any, havia engendrat en ell la por prou justificada de veure reproduir-se aquelles doloroses separacions, i així vivia amb el terror que Thornton desaparegués de la seva vida, com n'havien desaparegut Perrault i Francesc. Atemoritzat per aquesta aprensió, el seguia constantment amb els ulls, dreçava les orelles amb ansietat si el perdia de vista, i a vegades, de nit, s'esmunyia fins al costat de la tenda per escoltar la seva respiració. Els seus temors no s'esvaïren més que amb el temps, gradualment.

Però, a despit d'aquesta noble passió que semblava demostrar en Buck el retorn a les influències civilitzadores, la fera desvetllada pel contacte amb allò que el rodejava, la bèstia ferotge, s'engrandia en el fons de la seva ànima i esdevenia preponderant.

Veient en la llar de Thornton aquell gos

magestuós, d'ample pit, de superba testa, de pell esplèndida, d'ulls serens i expressius, última i admirable concreció d'una immensa línia d'ascendents lentament afinats, ¿qui s'hauria pensat que sota d'aquell aspecte elegant revivia el gos llop d'altres temps? I, no obstant, així era en realitat. Una a una, les marques superficials de la civilització s'esborraven del seu ésser, i l'animal primitiu s'afermava enèrgicament. L'engany, el furt, la violència, havien esdevingut les seves armes habituals. La persona de Thornton era sagrada per a ell, això ja no cal dir-ho i Skeet i Nig pertanyien a l'amo i es beneficiaven de l'excepció. Però llevat d'ells, tot ésser vivent que el trobava havia de resignar-se a entaular combat, complint la llei inexorable de la lluita per la vida.

Quan ja no tingué la por terrible de perdre el seu amo, es posà a recórrer terres a l'atzar en llargues curses, i des d'aleshores endavant la seva existència es convertí en una batalla contínua.

Tots els dies tornava al camp ple de ferides, cap enemic no li semblava massa terrible, i ni la talla ni el nombre no el deturaven. No tenia por de l'adversari ni pietat per a ell; calia matar o morir; devorar o ésser devorat; era la llei primitiva, i Buck obeïa l'ordre sortida de les entranyes del temps.

Altres veus li parlaven també. De les profunditats del bosc, sentia ressonar cada dia més clarament una crida misteriosa, insistent, solemnia; tan apremiant era la crida que, algunes vegades, incapaç de resistir-la, havia corregut fins a l'entrada del bosc.

Però en ésser allà on acabaven els vestigis de la vida, a punt de trepitjar la terra verge, un sentiment més poderós encara que aquesta crida, l'amor del seu amo, deturava la seva correguda impetuosa, i l'obligava a tornar sobre els seus passos, a anar a prendre novament el seu lloc entre els éssers humans.

Hans i Peter, els dos socis de Thornton, havien retornat per fi amb l'almadia i vivien en bones relacions amb Buck. Però això havia costat una mica. D'antuvi el gos s'havia negat gelosament a deixar-los prendre lloc entorn de la llar; i quan les pacients explicacions de l'amo li feren comprendre que eren de la família, Buck els tolerà, es dignà acceptar llurs festes, però sense concedir-los mai la més petita part de l'afecció profunda que havia consagrat a Thornton. Només Thornton el feia creure, i no hi havia límit en el que ell podia exigir del gos.

Un dia, havent abandonat el camp per a remuntar les fonts del Tanana, els tres cercadors d'or s'havien deturat sobre la cresta d'un penyal esquerpat i abrupte que domina el riu en una alçada de trescents peus. Buck reposava com de costum al costat del seu amo, vigilant-lo de cua d'ull, esperant una ordre o un senyal, convertit en imatge eloqüent de la fidelitat canina. Els ulls de l'home es fixaren en ell tendrament, però de sobte una idea impulsiva, com una necessitat de fer-se veure, com un desig d'admirar als seus companys, s'apoderà de l'ànima habitualment plàcida i reservada de Thornton.

—Ara veureu una cosa... Salta, Buck!—

exclamà, estenent el braç sobre la fondària formidable.

Amb prou feines havia acabat de dir aquestes paraules darreres quan, sense vacillar gens ni mica, sense retard, el gos es llançà a l'abisme, mentre l'home, adonant-se sobtadament de la seva follia, saltà per a socórrer-lo, amb perill de matar-se. Els altres dos companys es precipitaren també i prou feina tingueren per a salvar-los tots dos de la mort.

—No convé repetir aquesta broma cada dia— observà Hans.

—No— digué lacònicament Thornton, que compartia els seus sentiments entre la vergonya d'haver cedit a un impuls de tan cruel vanitat, i l'orgull legítim que li inspirava la conducta del seu gos.

—Jo no voldria pas trobar-me dintre la pell de l'home que us ataqués a vós, vegent-ho Buck.—afegí Peter, després d'una pausa.—Es pot ben dir que passaria una mala estona.—

Els pronòstics de Peter no trigaren en realitzar-se.

Abans de fi d'any, els tres companys, deturats a Circle-City, s'estaven dins d'un «bar» junt amb altres cercadors d'or. Buck, arrupit en un recó, amb el cap damunt de les potes, vigilava com sempre tots els moviments de l'amo.

De sobte, esclatà una baralla. Fou un tal Burton el Negre, piñxo i mala ànima, qui cercà bronquina sense raó a un parroquià inofensiu. Thornton, home just i assenyat, intentà calmar el provocador; però aquest, irritat per la seva intervenció, es girà contra Thornton, i traïdorament, sense cridar gaire,

li pegà un cop de puny que l'obligà a agafar-se al taulell per a no caure a terra.

Del fons de la sala se sentí un veritable udol de llop, i a través de l'atmosfera fumosa es distingí quelcom com un enorme projectil que passà per damunt dels caps. Era Buck, qui, amb un gran bot, havia saltat per l'espai, i caigut sobre l'agressor, amb el pèl eriçat, els ulls rojos de sang, la boca oberta, disposat a devorar-lo. L'home brutal només tingué temps de ficar el puny dintre la boca del gos per a salvar la cara de l'escomesa. Però Buck, deixant-li de seguida el braç, es tirà sobre l'home amb tota la seva empenta, i el féu caure; i abans que la gent que s'hi llançà ho hagués pogut impedir, li obrí la gorja d'una mossegada.

Per fi s'aconseguí treure'l d'allí i arrancar-li la seva víctima, miracle que sols pogué aconseguir la veu de Thornton; però mentre un metge examinava el ferit, un tremolor d'ira feia onejar la pell de Buck, i el ronc continu que ressonava en el seu ample pit deia prou que l'encenia el desig d'acabar amb la seva víctima.

Un «consell» de minaires es reuní en el mateix lloc i jutjà greument la qüestió. Unànimement es reconegué que la intervenció de Buck era motivada: Buck fou absolut i el seu nom es féu cèlebre en tots els camps de l'Alaska. No passava cap dia sense que donés proves de coratge i d'adhesió.

A les darreries de l'any, els tres companys, que havien sortit de Circle-City molt temps ha, es trobaren en un pas difícil. Es tractava de fer passar llur embarcació per una sèrie

de «rapids» (1) extremadament violents. Hans i Peter, des de la vora del riu, estiraven la canoa per mitjà d'una corda que lligaven d'arbre a arbre per tal que no se'ls emportés la corrent, mentre Thornton, que estava dins de l'embarcació, la dirigia servint-se d'una perxa per entremig dels esculls. Buck, ansiós i atent, estava al bosc, no treient la vista del damunt del seu amo, avançant pas a pas, a l'ensems que ell.

Al començament tot marxà bé: després calgué deixar la corda per tal que la canoa pogués passar per entre una renglera de roques punxagudes que s'erichaven a flor d'aigua: la maniobra tingué èxit; però quan vingué el moment de tornar a lligar la corda, el moviment fou mal calculat, l'embarcació es tombà brusquement de quilla enlaire, i Thornton es trobà violentment llançat enfora, emportant-se'l la corrent, amb una força irresistible, cap al lloc més perillós dels «rapids».

La seva caiguda a l'aigua coincidí exactament amb la de Buck. Lluitant ardidament entre les aigües tumultuoses, esfereïdores com una caldera en ebullició, nedà destrament vers son amo, al qual veia lluitar més avall i l'aconseguí a uns trescents metres del lloc on havia caigut.

Sentint que Thornton l'havia agafat per la cua, el brau gos virà immediatament en direcció a la vora del riu, posà el cap damunt de la ribera, però, ai!, a despit dels seus es-

(1) Parts d'un riu on la corrent esdevé molt ràpida i impetuosa.

forços gegantins, desesperats, quedà vençut ; més poderós que el seu coratge i que la seva voluntat, era la força cega del corrent.

Una mica més avall l'aigua es desfeia en escuma sobre unes roques agudes com les dents d'una enorme serra, i corria amb un furor esfereïdor. Rendit ja per la lluita terrible, Thornton aconseguí agafar amb les dues mans una d'aquestes roques punxagudes i aferrar-s'hi ; després amb una veu desmaiada, ordenà a Buck que anés a trobar Hans i Peter. L'intelligent animal ho entengué ; aixecant la seva bella testa per damunt de l'aigua, com per a posar forces en l'esguard del seu amo, es posà a nedar vigorosament, i lliure del pes que abans arrossegava, finalment aconseguí guanyar la ribera. Els dos homes també havien comprès el pensament de Thornton ; sense perdre temps, passaren la corda entorn del coll i de les espatlles de Buck, tenint cura, no obstant, de deixar-li la llibertat dels seus moviments, i després el llençaren a l'aigua.

Intrèpid, el gos desafià el corrent per segona vegada, nedà amb vigor, devorà la distància, però vetaquí que la seva pressa febrosa el féu anar una mica més lluny del lloc on hi havia el seu amo, i passà mes enllà a desgrat seu ; lluitant penosament per a tornar enra, es trobà arrossegat, lligat, engolit per les aigües furioses i desaparegué de la superfície.

De seguida Hans i Peter estiraren la corda, el traqueren mig negat, es llençaren damunt d'ell, i l'estrenyeren amb totes llurs forces per a tornar-li la respiració i fer-li perbocar l'aigua que havia begut. El goç s'alçà

tambalejant, i tornà a caure a terra com ferit per un llamp; els dos homes pensaven que anava a expirar, en el mateix moment que la veu de Thornton els arribà de lluny, apagada i vaga, en un crit suprem.

Però aquella veu tan feble semblava posseir el poder de fer-se escoltar més enllà del reialme dels vius. Del fons del seu esvaniment, Buck n'havia rebut l'efecte; el gos s'aixecà com galvanitzat, i d'un salt tornà al punt de sortida, guarit a punt de fer feina, expressant per mitjà d'una mímica eloqüent l'ardent desig de sortir de seguida, de no perdre ni un segon.

Novament li fou lligada la corda entorn del cos, i, ja més prudent a conseqüència de l'anterior fracàs, aquesta vegada sabé dominar la seva impaciència, moderar el seu ardiment, per a aconseguir el seu objecte. De cop tallà el corrent a través; arribà damunt de Thornton i es deixà caure expressament. Thornton el veié caure sobre d'ell com un llamp, i l'agafà pel coll. Tots dos foren arrossegats, tots dos rodolaren, tots dos quedaren submergits deu vegades. Per fi, la corda sortí fora de l'aigua: escanyats, fets malbé, però vius, l'home i el gos foren portats a la ribera.

Quan els auxiliis dels seus companys hagueren retornat l'home a la vida, la seva primera mirada fou per a la bèstia, el cos mort de la qual inspirava ja a Nig llastimosos lladrucs de mort, mentre Skeet, més entesa, llepava amb ardiment el musell mullat i els ulls closos del pobre Buck.

Malgrat les seves ferides i la immensa fatiga que l'aclofaven, Thornton es va posar im-

mediatament a friccionar i a guarir al seu heroic amic. Se li trobaren tres costelles trencades, cosa que determinà als tres minaires a acampar allí mateix, fins al complet restabliment del gos.

Aquell mateix hivern realitzà Buck un altre fet, menys heroic potser, però moltíssim profitós des del punt de vista pecuniari. Gràcies a ell, els nostres minaires pogueren comprar les eines necessàries i anar a treballar en una certa regió de l'Est, encara inexplorada, de la qual feia temps que estaven a l'aguait.

Un dia, al «Eldorado Saloom», lloc de reunió ben conegut dels cercadors d'or de l'Alaska, els homes bevien i fumaven lloant llurs gossos respectius.

—El meu és capaç d'estirar, ell tot sol, sis-cents lliures de pes—deia l'un, no mentint més que a mitges.

—I el meu n'estiraria ben bé setcentes— digué Matthewson, un dels «nababs» de la contrada.

—Setcentes?— féu Thornton— Buck n'atrossegaria mil.

—Ja serà això! —exclamà el «nabab», gelós—. Voleu dir que és tan potent com tot això? ¿Seria capaç, doncs, de fer arrencar el meu trineu que està allà encallat en la neu, i tirar-lo ell tot sol fins a cent metres de distància?

—Del tot capaç— repetí tranquil·lament Thornton.

—I bé digué Mathewson, aixecant la veu per a què tot hom pogués sentir bé la seva proposició. Jo em jugo mil dòlars que no ho fa. Aquí van!—

I tot dient-ho deposità sobre la taula un sac d'arena d'or, rodó i inflat com una butifarra.

Hi hagué un moment de silenci. Thornton sentí que la sang li pujava a les galtes. La seva llengua l'havia traït.

Ell creia, molt sincerament, que el seu gos tenia prou força per a estirar un pes semblant; però mai no n'havia fet la prova. Per altra part, els tres socis no posseïen de bon troç la quantitat de la juguesca. No obstant, calia decidir-se: s'esperava la resposta.

—El meu trineu és a la porta amb vuit sacs de farina de cinquanta lliures cada un— digué Matthewson amb una rialla brutal.— No us molesteu, doncs!—

Thornton restava silenciós, preocupat, cercant una fugida, quan els seus ulls errants es fixaren en el rostre d'un vell company, Jim O'Brien, un altre rei de l'or de la regió.

En veure'l recobrà tota la seva sang freda, i dirigint-se a ell, li demanà;

—Podeu deixar-me mil dòlars?

—Si— respongué O'Brien, depositant prop del sac de Matthewson un altre sac menys replè.— Però temo, John, que la bèstia no tingui prou força.

En un tancar i obrir d'ulls, els parroquinas del «Eldorado» s'escamparen pel carrer per a presenciar la prova; les taules quedaren desertes i jugadors i «croupiers» sortiren en massa per a veure el resultat de la juguesca i fent postes ells amb ells. Nombrosos homes coberts d'abrics de pell envoltaren el trineu carregat amb les mil lliures de farina, que esta-

va deturat feia dues hores devant de la porta, amb un fred de 60 graus sota zero.

Els patins havien quedat presos entre el glaç endurit; s'apostaren dos contra un que Buck no treuria el trineu d'allí. Una discussió es promogué sobre la paraula «arrencar»; O'Brien sostenia que Thornton tenia el dret de desglaçar de cop els patins, deixant que Buck estirés després: Matthewson afirmava que anava comprès en la juguesca el trencar el gel sota els patins glaçats. Havent-li donat la raó la majoria dels homes presents, les postes contra Buck es triplicaren, car ningú no el creia capaç d'un semblant excés de força. Thornton, veient que el trineu anava estirat per deu gossos als quals Buck havia de substituir tot sol, es penedia cada vegada més d'haver parlat tan de pressa. Matthewson triomfava.

—Tres contra un!—cridà.— M'hi jugo en aquesta proporció, mil dollars més, Thornton. Hi esteu conforme?—

Aquesta provocació havia despertat en Thornton l'esperit de combat, i estava decidit a intentar l'impossible. Cridà Hans i Peter, les bosses dels quals, reunides, no arribaren a formar mes que un total de doscents dòlars; aquesta suma constituïa tot llur capital, però no dubtaren a apostar-la contra els sis cents dollars de Matthewson.

Els deu gossos foren desenganxats i Buck, tot guarnit els substituï en el trineu. S'hauria dit que se li havia encomanat la sobreexcitació general, que se sentia a punt d'intentar un gran esforç a favor de l'amo adorat.

S'alçaren murmuris d'admiració a la vista

de les seves formes superbes. Era meravellósament ben plantat, ni una unça de carn supèrflua; el seu pèl llustrós relluïa com el satí; sobre el seu coll i sobre les espatlles, la crinera se li eriçava: el seu ample pit onejava a cada moviment, i les seves fortes potes eren propocionades a la resta del cos. Els entesos en animals li palpaven els muscles, que es marcaven sota la pell amb grosses fibres, i els trobaren durs com el ferro: això fou causa que les postes baixessin a dos contra un.

—A fe de Déu, senyor!— digué a Thornton un home riquíssim de Skookum-Bench.— Jo us n'ofereixo vuit cents dòlars abans de la prova, vuitcents dòlars ara mateix.—

Thornton brandà el cap i anà a posar-se prop de Buck.

—En!—exclamà Matthewson— vós no heveu d'estar al costat del gos. Cal jugar net, i de lluny!

La gentada callà. No se sentia més que les veus dels que apostaven, oferint a Buck a dos contra un; però els vint sacs de farina pesaven massa per a què els presents es decidissin a posar mà a la bossa.

Thornton s'agenollà al costat de Buck, li agafà el cap amb les mans, apretant el cap del gos contra la seva galta, i amb veu molt baixa, mormolejà:

—Fes això per mi, Buck, pel meu amor!..—

I Buck gemegà, reprimint el seu ardiment.

La multitud els guaitava amb curiositat, la cosa esdevenia misteriosa, màgica. Quan Thornton s'alçà, Buck apretà entre les seves dents la mà del seu amo i la mossegà lleugera-

rament : això era una resposta muda i un missatge d'amor. Thornton reculà lentament.

—Apa, Buck— digué.

Buck tivà els tirants, i després els afluixà alguns centímetres, tal com havia après a fer-ho.

—Oo... llà!...—

La veu de Thornton ressonà en el silenci solemni.

Buck, decantant-se cap a la dreta, féu un moviment cap endavant, donà un bot que tivà de sobte els tirants, i després deturà de cop el seu impuls. La càrrega tremolà sota els patins, se sentí petar sonorament alguna cosa.

—Dià...— tornà a cridar Thornton.

Buck repetí la maniotra pel costat esquerre. L'espetec esdevingué un soroll de trencadissa, el trineu es bellugà ; els patins es mogueren i lliscaren alguns centímetres. El glaç estava trencat ! Els homes s'aguantaren la respiració.

Aleshores vingué el mot d'ordre final :

—«Mush!...»

La veu de Thornton ressonà com un toc de trompeta. Buck donà un pas endavant, estirant els tirants, tot el seu cos allargat en un desesperat esforç ; sota la pell sedosa, els múscles es retorçaven i es caragolaven com éssers vivents ; l'ample pit del gos tocava a terra, les seves potes es crispaven febrósament, s'enfonsaven en la neu endurida, i hi marcaven profundes petjades. El trineu oscil·là, tremolà, semblà que es movia... Una de les potes de l'animal relliscà, i a un dels espectadors se li escapà un reneç en alta veu ;

després el trineu, per petites convulsions, féu un moviment cap endavant i ja no s'aturà, avançant un centímetre... dos... deu...!

Per efecte de l'impuls donat, la pesant massa s'equilibrà i caminà visiblement. Els homes, panteixant d'emoció, no gosaven ni respirar: Thornton corria darrera del trineu, encoratjant Buck amb petits crits breus.

La distància que calia recórrer havia estat curiosament assenyalada: i quan el bell animal s'atansà a la pila de fustes que marcava el terme, esclatà una aclamació que es convertí en clamor quan ja, més enllà del munt de llenya, es deturà de cop obeïnt la veu del seu amo.

Els homes, entusiasmats, fins Matthewson i tot, llençaren els barrets i els guants folrats enlaire.

Agenollat al costat de Buck, Thornton, radiant, havia agafat entre les dues mans el sap de la bèstia i el sacsejava rudament, àtorgant-li la suprema recompensa, acompanyada d'una pluja dels seus renecs més escollits.

—Senyor— tartamudejava el «nabab» de Skookum-Bench— un en dono mil dòlars, sen'iu? Mil dòlars... Mil doscents!—

Thornton s'aixecà; els seus ulls estaven negats de llàgrimes, que ni tan sols pensava dissimular.

—No, senyor, no!— contestà al rei de Skookum-Bench—. Aneu al diable, senyor; és tot el que puc dir-vos!—

Buck havia agafat entre les seves dents la mà de Thornton, inclinat damunt d'ell, i l'estrenyia amb tendresa; i els espectadors dis-

crets, es retiraren per a no destorbar les efusions dels dos amics.

Havent guanyat John Thornton, gràcies a Buck, una pila de dòlars en cinc minuts, el cercador d'or es trobà en situació de pagar certs deutes molestosos i de realitzar un projecte que de molt temps ençà tenia pensat, amb els seus companys. Es tractava d'un viatge a l'Est, a la recerca d'una mina fatulosa, el record de la qual es remuntava als orígens de la història del país.

Molts aventurers havien sortit a cercar-la: pocs n'havien tornat; milers d'homes havien desaparegut sense deixar rastre. La història d'aquesta mina havia estat fecunda en tragèdies misterioses. S'ignorava el nom del primer que l'havia descoberta. Si val a dir la veritat, no se'n contava res concret, però es pretenia que el lloc de la mina estava assenyalat per una cabana enrunada.

Els que en tornaven esgotats i moribunds, l'havien descrita mostrant en prova de les seves dites partícules d'or d'una grandària sorprenent, com mai no se n'havien vist.

Ningú no s'atribuïa la propietat d'aquells tresors, que els exploradors morts no reclamaven. John Thornton, Hans i Peter, acompanyat de Buck i de mitja dotzena més de gossos, es dirigiren cap a l'Est, cercant una ruta inconeguda que els portés al lloc de les riqueses potser quimèriques.

Remuntaven en trineu el Yukon, glaçat en un trajecte de seixanta milles, passen pel riu Stewart, pel Mayo i el Mac Quertin, i continuant llur camí fins al naixement del Stewart, s'enfilaren pels pics de les munta-

nyes que semblaven l'espina dorsal del continent.

John Thornton, en el curs de les seves expedicions, comptava poc amb l'home però molt amb la naturalesa, i no temia la solitud. Amb un grapat de sal i un riïle, podia endinsar-se en els països més salvatges i fer-hi els seu objecte tant de temps com volgués. No tenint mai pressa, caçava per a alimentar-se, a la manera dels indis, tot fent via; si la caça faltava, prosseguia el seu camí sense torbar-se, segur de trobar-ne tard o aviat.

Havent d'ésser, en aquests llargs viatges, la carn fresca el menjar ordinari, les municions i les eines constituïen la principal càrrega del trineu.

Per a Buck fou un temps de felicitat, una alegria perpètua, aquella vida de caça, de pesca i de vagabundatge infinit pels països inconneguts.

Durant setmanes enteres, caminaven, del matí al vespre; durant altres setmanes, al contrari, semblava que volien posar arrels en algun paratge solitari; s'establia el camp; els gossos vagaven; rentaven prop del foc unes grans escudelles de terrissa daturada. Tan aviat patien gana, com tenien abundor de recapte, segons l'atzar de la caça.

Arribà l'estiu. Aleshores homes i gossos travessaren en almadia els llacs blaus de les muntanyes, remuntaren o baixaren rius desconeguts. Els mesos passaven, mentre ells erraven per la vasta extensió, de la qual cap mà humana no havia dibuixat la carta geogràfica per a guiar-los, però que havia estat tre-

pitjada en altres temps per peus humans, si la tradició deia veritat.

Sofriren violents oratges, tempestes de neu en ple estiu, vents furiosos, llampecs enlluernadors: moltes vegades vegeren caure els llamps a llur costat; tremolaren de fred al sol de la mitja nit sobre els alts cims, en els límits de les neus eternes; baixaren a les càlides valls infectades de mosquits; colliren, a l'ombra dels glacers, fruites comparables a les més belles que es puguin tastar al Sud.

Cap a fi d'any, els viatgers penetraren en una regió trista i fantàstica, sembrada de llacs, d'on els animals aquàtics havien desaparegut i el silenci dels quals sols era torbat pel buf gelat del vent i pel rompre melangiós de les ones damunt de platges solitàries.

Durant tot l'hivern següent, els exploradors seguiren el rastre mig esborrat d'aquells que els havien precedit. Era una ruta oberta penosament pel mig del bosc, que semblava sense principi i sense fi, restada misteriosament, com el destí i el pensament del que l'havia traçada.

Una vegada descobriren una barraca de caçador, i del mig d'uns troços de teles podrides, Thornton desenterrà un fusell de pedra foguera dels primers anys de la Companyia de la badia de Hudson. No hi quedava cap rastre de l'home inconegut que havia edificat aquell soplug i viscut en aquell lloc en una època llunyana.

El retorn de la primavera posà terme a aquell vagabundatge, car els aventurers, si bé no trabaren la cabana perduda, descobriren en canvi, en una cavitat d'una ampla vall, un

«placer» (1) profund, on l'or relluïa com mantega groga.

No anaren ja més lluny, car cada dia de treball els produïa milers de dòlars en pols o en partícules. Fabricaven sacs de pell de cérvol polar, els quals ompliren a raó de 50 lliures cada un.

VII

El germà llop

Els dies passaven de pressa. Els gossos no tenien altra feina a fer que portar al camp, de tant en tant, la caça matada per Thornton. En aquest període, Buck passà llargues hores somniant des del recó del foc en les coses primitives de les quals sentia el confús enyorament.

Aleshores, a les visions boiroses de les èpoques llunyanes s'ajuntava la crida que ressonava en el fons del bosc, desvetllant en ell una munió de desigs indefinibles i d'estranyes sensacions. Mogut per un poder més fort que la seva voluntat, sortia a explorar, cercant l'origen de l'eco que ressonava en ell. Errant pel bosc, flairava amb embriaguesa la sentor de l'herbei fresc i de les plantes que cobrien la terra negra entremig de l'humus secular; i aquestes olors saludables l'omplien d'una

(1) Llit d'un riu o corrent d'aigua d'on s'extreu l'or...

joia misteriosa, que li semblava haver sentit ja abans.

El record de l'home de braços llargs, cobert de pèl, a qui en altres temps seguia, li retornava vivament a la imaginació, gairebé esperava trobar-lo al recolze del senderó marcat en la selva pel pas de les bèsties salvatges. I cercava, cercava quelcom, més ardentment que mai.

Algunes vegades restava dies enters arrupit darrera d'un tronc d'arbre, guaitant pacientament, amb una incansable curiositat, tot el que es movia al seu entorn, el moviment de les múltiples petites vides protegides pels grans arbres, dels insectes i bestioles.

Després entrava de bell nou al campament i s'estirava novament a la vora del foc per a somniar.

Però de sobte alçava el cap, dreçava les orelles, escoltant, ple d'atenció. Obeint la crida que ell sol entenia, botava sobre els seus peus i empenia un camí dret, durant hores i hores, sota les fresques voltes del bosc, pel fons del llit assecat dels torrents pels grans espais oberts i florits. Però per damunt de tot, es complavia a córrer en la penombra odorant de les nits d'estiu, en aquelles hores en què la selva murmura en el seu son i en què el que ella diu és clar com la paraula articulada. En aquesta hora, més profunda, més misteriosa i també més pròxima, ressonava la Crida, la Veu que incessantment l'atreia, des del mateix fons de la naturalesa.

Una nit es despertà de cop sobresaltat, els ulls brillants, les narius tremoloses, el pel

erijat en ones... Sentia la Crida i aquesta vegada sonava molt a prop. Buck mai no l'havia distingit tan clarament. Era com el llarg udol —semblant i dissemblant alhora— del gos indígena.

I en aquell crit familiar, reconegué la Veu, escoltada en altres temps, que cercava de setmanes i de mesos ençà.

Travessant, ràpid i silenciós com una ombra, el camp adormit, s'endinzà en el bosc. Però a mesura que s'atansava a l'Esser que el cridava, aturava gradualment la seva marxa, avançant amb prudència i astúcia.

De sobte, en el cor d'una clariana, veié assegut sobre les seves anques i udolant a la lluna, un llop de bosc llarg, gris i magre.

Malgrat no haver fet el gos gens de soroll, la bèstia l'olorà i cessà de sobte el seu cant. Buck avançà, amb la cua alta i les orelles dretes, a punt de botar. No obstant, la seva actitud demostrava, ensems que l'amenaça, el desig de fer-se amic del llop. Però la fera, en lloc de correspondre a les bones intencions del gos, fugí de pressa.

Buck la seguí donant grans bots, ple del foll desig d'aconseguir-la. Corregueren molta estona, quasi costat per costat. Per fi, el llop es ficà pel llit assecat d'un torrent, tapat per un teixit inextricable de branques i arbres morts. Aleshores la bèstia salvatge, veient-se acorralada, es girà de cara, per un moviment familiar a Joe i als gossos indígenes en els casos apurats; i el llop petant de dents, esperà.

Buck, en lloc d'escómetre'l, voltava entorn

del llop amb murmuri amical, remenant la cua i ensenyant-li les dents com en un mig riure. Però el llop desconfiava, car el seu cap amb prou feines arribava a l'espatlla del gos, i tenia por. De cop, fent un moviment àgil i furtiu, s'escapà i reprengué la correguda.

La persecució tornà a començar. Novament el llop estigué a punt d'ésser agafat, i novament s'escapà i tornà a fugir. La bèstia es trobava en mal estat, si no Buck no hauria pogut igualar-la en el córrer; seguien corrent gairebé l'un al costat de l'altre, fins que el llop es deturava, ensenyant les dents, i altra vegada fugia destrament.

Per fi, convençut que Buck no li volia mal, la bèstia s'aturà i deixà que el gos li ensumés el musell. Es feren amics i es posaren a jugar junts, d'una manera nerviosa i tímida, que semblava desmentir la ferocitat de les bèsties salvatges.

Moments després el llop es posà a caminar, tot determinat, indicant un final definitiu. Féu comprendre a Buck que havia d'acompanyar-lo, i costat per costat, es posaren a córrer en la penombra. Seguiren el llit del torrent, a través de la gorja àrida que li donava origen i, per damunt de la vessant oposada a la cascada, passaren a una regió de planes i boscos extensos, travessats per nombrosos recs. Galoparen hores enteres per aquelles terres, mentre el sol s'alçava sobre l'horitzó.

Buck era infinitament feliç: sentia que estava responent a la Crida; els records antics li tornaven en tropell en aquella terra verge

i sota el cel immens, mentre corria al costat del seu germà salvatge.

Les dues bèsties s'aturaren per a beure en un rec d'aigua clara; la corrent freda esvaï l'embriaguesa del gos; el record de John Thornton oprimí de cop el cor de Buck. I bruscament, s'assegué.

El llop continuà la seva ruta; després tornà enrera, volent encoratjar el gos per a què el seguís. Però Buck retornà lentament sobre els seus passos, i durant una hora el seu germà salvatge l'acompanyà, gemegant dolçament. Després al seu torn s'assegué, i aixecant el musell enlaire, llençà un llarg udol. Mentre el gos seguia el seu camí, aquest plany lúgubre trencà la quietud, ressonant encara llarga estona en la llunyania. Per fi s'apagà.

Thornton acabava de dinar quan Buck caigué en el camp com una bomba, saltant sobre el seu amo, esverat com si l'haguessin ferit, tombant tot el que trobava al pas, en boja expansió de tendresa; Thornton mai no l'havia vist tan exhuberant...

Durant dos dies i dues nits, Buck restà al camp, com si guardés el seu amo amb la vista; després fou novament atret pel record d'aquella correguda amb el llop, a través d'un país rialler i salvatge...

Es posà a córrer per entre l'arbreda, però no podia retrobar al seu company salvatge: el plany lúgubre ja no se sentia.

La seva orgullosa confiança en si mateix s'exterioritzava en tots els moviments i li comunicava una mena de plenitud graciosa i terrible.

Hauria semblat talment un llop gegantí si no hagués tingut les taques rogenques al musell i al voltant dels ulls, i l'estrella blanca que li marcava el front i l'ample pit. Del llop tenia l'astúcia; del seu pare, el gos gegant, la força i el coratge; de sa mare, la fina gossa escocessa, la bellesa i la intelligència, que afegides a l'experiència adquirida en la més dura de les escoles, feien d'ell una criatura superba i temible entre totes.

—Mai no s'ha vist un gos semblant— repetia Thornton amb justificada vanitat, mirant-lo anar pel camp, orgullós i fort, com si fos el rei de tot el que l'envoltava.

VIII

La crida ressona

Ningú no sospitava la transformació que s'operà en Buck tan aviat com s'hagué endinsat en la solitud del bosc. Esdevenia un animal salvatge, silencios i lleuger com una ombra a penes entrevista enmig de les altres ombres. Sabia treure partit de tot, esmunvir-se per damunt del ventre com una serp, i com ella botar i ferir. Sabia agafar les perdius en el riu, sorprendre el conill es el seu amagatall i atrapar al vol els petits esquirols àgils. Però no matava pel gust de matar, sinó per viure, car s'alimentava únicament de la caça.

Acostant-se l'hivern, els cérvols polars bai-

xaven en gran nombre per a passar l'estació rigorosa en les valls baixes i més atemperades.

Buck ja havia conseguit agafar un jove animal d'alta talla, però aspirava a fer una altra presa més digna d'ell; l'ocasió va presentar-se-li per fi en un precipici solitari.

Una vintena d'aquests animals, comanats per un vell cap, baixaven en petites jornades de la regió dels boscos i de les fonts. El cap era una bèstia d'aspecte ferotge, la testa formidable del qual estava ornada d'un gran ramatge, format almenys per catorze branques, i que feia set peus de l'una punta a l'altra. Els seus petits ulls brillaven amb una llueur verda i cruel, i fins al mateix Buck li semblà un temible adversari.

En adonar-se del gos mugí de furor: aquest furor l'augmentava sense dubte el dolor que li causava una fletxa, la ploma de la qual li sortia en el mig del flanc.

Guiat per l'instint innat de caçador, heretat dels seus ancestrals, que predicaven ja aquesta tàctica en els primers temps del món— Buck procurà de sop separar el vell mascle de la resta del ramat. Això no era cosa fàcil, car l'animal era tan desconfiat i astut com ferotge. El gos dansava, lladrant, davant del cérvol, exasperant-lo amb els seus lladrucs, tot curant de mantenir-se a honesta distància de les banyes formidables i de les terribles potes que l'haurien aixafat amb una trepitjada.

El mascle, furiós, es llançava sobre Buck, que feia veure que fugia per tal que l'altre el perseguís i s'allunyés. Però tan aviat com

el vell cap feia acció de separar-se de la colla, dos o tres animals joves envestien el gos, la qual cosa permetia al cap ferit d'ajuntar-se novament al gros de la tropa.

Les bèsties salvatges saben desplegar una paciència tossuda i incansable com llur mateixa vida. I Buck posseïa totalment aquesta paciència. Restava sobre els flancs de la colla, hostilitzant les femelles i els petits, envoltant la tropa d'un cercle d'escomeses, fent tornar foll de ràbia impotent el cap ferit, Això durà tot el dia. A la posta de sol, els animals joves es mostraren ja menys ardents en socórrer llur cap obsessionat. La proximitat de l'hivern, obscurament pressentit, els duïa cap als llocs de les pastures, més atemperats, i llur instint els aconsellava sacrificar una testa única per a la salvació del ramat enter.

Les ombres del vespre caigueren sobre la terra; el vell mascle, captaix, guaitava com s'allunyaven els companys als quals ja no podia seguir; les vaques que ell havia protegit, els vedells dels quals ell era pare, els joves audaciosos que ell havia vençut, tots desaparegueren, amb una marxa cada vegada més ràpida, en la llum morent del cap-vespre.

Anava a acabar la seva llarga vida de lluites i de victòries sota les dents d'un gos, el cap del qual no arribava a l'alçada dels seus genolls. Des d'aquest moment, Buck no deixà la seva víctima de nit ni dia, privant-la de beure i de menjar-se l'herba i els brots tendres dels sàlzers i dels àlbers. En la seva desesperació, el cérvol galopava furiosament, sense cap finalitat: Buck el seguia fàcil-

ment, posant-se a jeure quan l'animal s'aturava, però escoment-lo tan aviat com anava a menjar o a beure.

La bèstia s'arrupia cada vegada més sota el seu brancatge enorme i trotava més lentament; durant llargues estones l'animal romanía immòbil, amb el nas a terra, les orelles caigudes; aleshores l'implacable perseguidor podia reposar i beure.

En aquest moment de treva, quan Buck restava ajegut, panteixant amb la seva roja llengua estirada sobre les dents blanques, li semblava pressentir un canvi subtil en la contrada. S'hauria dit que nous éssers hi havien penetrat, a l'ensens que els antes baixaven de les alçaries; la selva, l'ona i l'aire descobrien llur presència, que un sentit misteriós revelava a Buck; i determinà, un cop hagués acabat la carrera, aclarir aquest enigma estrany i suggestiu.

El quart dia al vespre, aconseguí finalment tirar a terra al gran ante, i durant vintiquatre hores estigué prop de la seva víctima, menjant i dormint per torn.

Després, reposat, refet i vigorós, reprengué el camí del camp de Thornton. Corria al galop llarg, hores enteres, sense errar-se mai, orientant-se amb una seguretat que avergonyiria l'home i la seva agulla magnífica.

Tot fent via, el canvi pressentit s'afirmava en ell cada vegada més. Hi havia en el país alguna cosa nova, i aquest convenciment no li venia tan sols del seu propi instint. El testimoni d'altres animals i el mateix oreig el confirmaven.

Diverses vegades es deturà per a respirar

l'aire fresc del matí i desxifrar el missatge que li enviava; aquest missatge li feia reprendre la correguda amb més ardiment, car presentia un drama molt pròxim, una calamitat imminent, sinó consumada ja. Després d'haver travessat la darrera cascada, baixà al camp redoblant la circumspecció.

Al cap de tres milles trobà un senderó obert de nou que conduïa al camp de John Thornton. Buck s'apressava; tenia el pèl eriçat, els nervis en tensió, es fixava atentament en mil detalls que li confirmaven certs fets, sense donar-n'hi una idea completa.

El seu olfacte li revelà el pas d'éssers vivents, el rastre dels quals seguia. El silenci absolut del bosc el corprengué; els ocells havien fugit i els esquiroles s'amagaven en els forats dels arbres.

Mentre Buck lliscava, ràpid i furtiu com una ombra, una sentor irresistible li entrà de solte a la gorja i el desvià de la ruta. La nova pista l'emmenà a un lloc on trobà el seu company Nig caigut sobre el flanc, travessat de banda a banda per una llarga fletxa. Cent metres més enllà, Buck, sense aturar-se, veié un gos indígena dels comprats a Dawson que es retorçava en les darreres convulsions de l'agonia.

Aleshores Buck sentí una mena de melopea selvatge i monòtona... En una clariana descobrí el cadàver de Hans, ajegut de cara a terra, amb el cos eriçat de fletxes com un porc-espí. Alhora vegé per les esclertes de les branques un espectacle que li eriçà el pèl i l'omplí d'una ràbia cega. Els nous éssers pressentits prenien realitat; una tropa de pells-roges

de la tribu dels Jechats ballava la dansa de guerra al voltant de la cabana enrunada de John Thornton...

Un udol ferotge s'escapà del pit convuls de Buck: el furor li féu oblidar de sobte la prudència i l'astúcia i es llançà contra els pells-roges esparverats, caient damunt d'ells com una tromba. Embriac de carnatge i de mort, Buck saltà sobre els Jechats de l'un costat a a l'altre, salta sobre el cabdill, li obrí la gorja d'una mossegada que li trencà la caròtida, i sense entretenir-se a rematar-lo es girà contra el segon guerrier, que sofrí una sort semblant. En va els homes intentaren resistir; la bèstia era per tot arreu. Fugia de llurs escomeses i semblava al seu pas la destrucció i el terror. Els salvatges volien abatre-la a cops de fletxa, però els uns als altres es travessaven sense tocar l'enemic: el fill del gran cabdill, volent venjar el seu pare, provà de travessar amb la seva llança aquell dimoni àgil que saltava per entremig d'ells; l'arma penetrà en el pit del seu propi germà, qui caigué llençant un xiscle esfereïdor.

Aleshores el pànic s'apoderà dels Jeechats, que fugiren atemoritzats pel bosc, proclamant a grans crits l'aparició del Mal Esperit.

I Buck, perseguint els seus enemics, semblava realment la personificació de la Venjança infernal.

Avid de llur sang, el gos els tirà a terra i els estripà sense pietat. Folls de terror, delmats, es dispersaren en totes direccions. Fins una setmana després no pogueren reunir-se els supervivents de la lluita, en una vall ama-

gada, per a comptar el nombre de morts i cantar-los les absoltes.

Quan Buck, cansat de perseguir els miserables enemics, retornà al camp desvastat, trobà el cos de Peter en el mateix lloc on la mort l'havia sorprès al primer atac. L'estat de la terra en el lloc de la lluita, demostrava la resistència desesperada de Thornton.

Llençant crits planyívols, Buck seguí fins a la vora d'un estany profund totes les peripècies de la lluita que el seu amo havia sostingut. Allà, sobre la ribera, fidel fins a la mort, la gossa Skeet estava estesa, amb el cap i les potes davanteres dins d'un toll de sang... Les aigües tèrboles i profundes amagaven per sempre més el cos de John Thornton...

Buck passà tot el dia errant a l'entorn de l'estany, llençant gemecs lúgubres, i lladruces desolats. La desaparició del seu amo estimat cבריà en el seu cor un buit profund, impossible d'omplir. La contemplació de les seves víctimes era l'únic que endolcia la seva pena. Orgullós d'haver mort homes, la més noble caça, ensumava encuriosit els cadàvers, admirat d'haver triomfat tant fàcilment sobre aquells éssers que quan calia sabien fer-se terribles.

D'aleshores endavant, ja no tindria por a l'Home. La lluna aparegué en el cel, banyant la terra d'una llum sepulcral. Buck sentí pujar del bosc el despertar d'una vida nova.

Es redreçà i flairà l'aire. Ressonaven udols llunyans que ràpidament s'acostaven. El gos reconegué en els udols una part del passat que ressuscitava en ell. Escoltà sense torba-

ció i sense remordiment la veu que de molt temps ençà el cridava...

Ara era lliure, lliure per a respondre-la i per a obeir-la. Mort John Thornton, res no lligava Buck amb la Humanitat.

* * *

Com una ona argentada, l'horda de llops entrà en la clariana on Buck, immòbil com un gos de pedra, l'esperava. El seu aspecte era tan imposant que els llops s'aturaren, corpresos; però un d'ells, més ardit que els altres, saltà sobre el gos, que li torçà el coll amb la rapidesa d'un llamp. Després reprengué el seu posat majestuós, sense preocupar-se de la bèstia que agonitzava en terra. A més tres llops intentaren l'atac i es retiraren en desordre, amb la gorja oberta des d'una orella a l'altra.

Per fi la banda sencera es llançà sobre l'ene- mic. Però la maravillosa agilitat de Buck i la seva força inigualada li permeteren esquivar totes les escomeses.

Per a evitar que els assaltants l'ataquessin per darrera, s'arrecerà a un marge i aconseguí defensar-se tan valentment que per fi els llops recularen descoratjats. Els uns restaren ajeguts a terra, amb la llengua penjant, dessagnant-se per nombroses ferides; els altres udolaren, ensenyant Hurs claus lluents, sense perdre de vista el terrible adversari; altres bevien àvidament l'aigua de l'estany.

De cop un llop gran i magre es destacà de la tropa i s'atansà al gos amb precaució, ge-

megant dolçament. Buck reconegué el seu germà salvatge, el seu company d'una nit i un dia : llurs dos musells es tocaren, i el gos sentí batre el seu cor de dolça emoció.

Un vell llop escardalenc, cobert de cicatrius, s'acostà també. Buck, tot retorçant els llavis, li ensumà les narines i remenà amicalment la cua. El vell guerrer s'assegué i alçant el seu musell vers la lluna, llançà un udol malencòlic i perllongat. Els altres, a cor, reprengueren el cant. Buck reconegué la Crida... S'assegué i també udolà. Aleshores l'horda el rodejà i l'ensumà, no demostrant-li cap mena d'hostilitat.

Els caps, de sobte, llançant el crit de caça, corregueren cap al bosc ; la banda sencera el seguí, udolant. Buck, al costat del germà salvatge, galopava, udolant com ells.

I ací s'acaba la història de Buck.

Però els indis, al cap de pocs anys, remarcaren una modificació en la raça dels llops de bosc. Alguns llops joves, de més alta talla, mostraven unes taques rogenques al voltant dels ulls i sobre el musell i una estrella blanca al front o al pit. I encara avui, entre els Jechats, es parla d'un Gos-Esperit que guia la banda de llops i que és més astut que cap d'ells. Els homes el temen, car no té por d'anar a robar fins als seus camps, destruint llurs paranyes, matant llurs gossos i escomentent els homes armats.

De vegades els caçadors no tornen del bosc ;

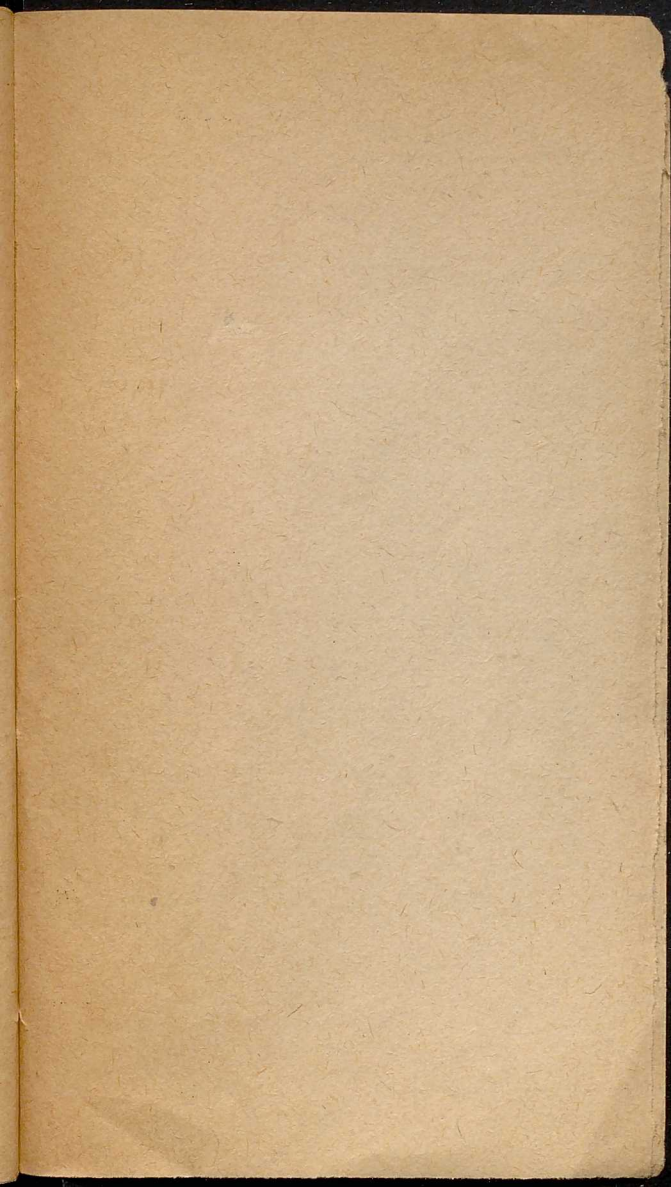
i es trola el seu cos sense vida, amb la gorja oberta. I la llegenda del Mal Esperit s'augmenta amb un episodi més. Les dones ploren i els homes, pensant-hi, es posen ombrívols.

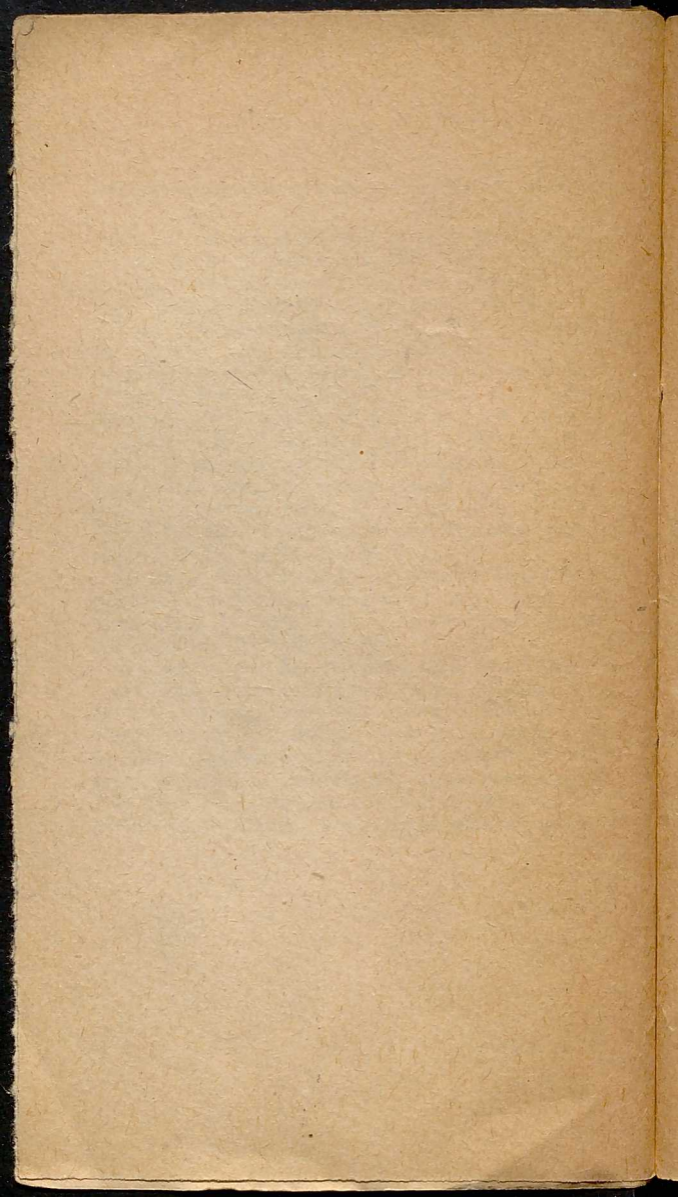
Tots fan per manera de no anar a la vall de l'estany, car allà, en aquell lloc apareix periòdicament una bèstia sortida de la regió de les grans selves i de les fonts, la presència de la qual sembla el pànic per tot arreu.

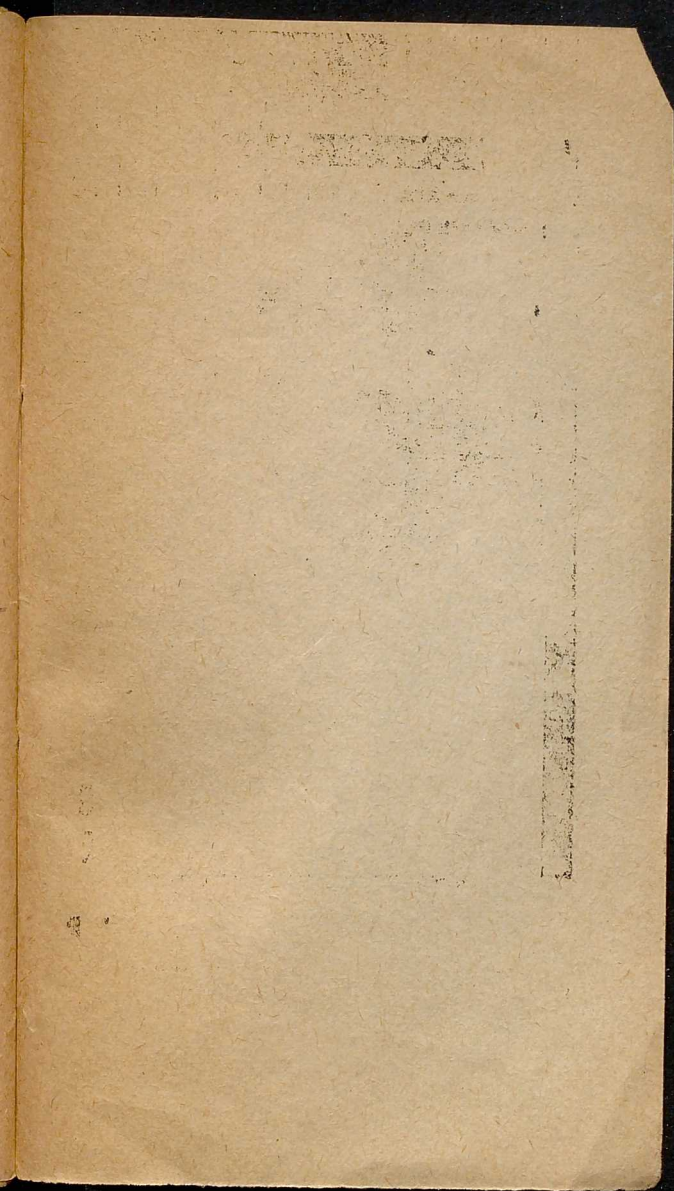
Diuen que és un llop gegant, de pell superba, d'aspecte altívol i dominador. Baixa fins a una clariana, on uns sacs de pell mig podrits esbotzen sobre el sòl un raig de metall groc, mig recobert ja per detritus vegetals i per les herbes selvàtiques.

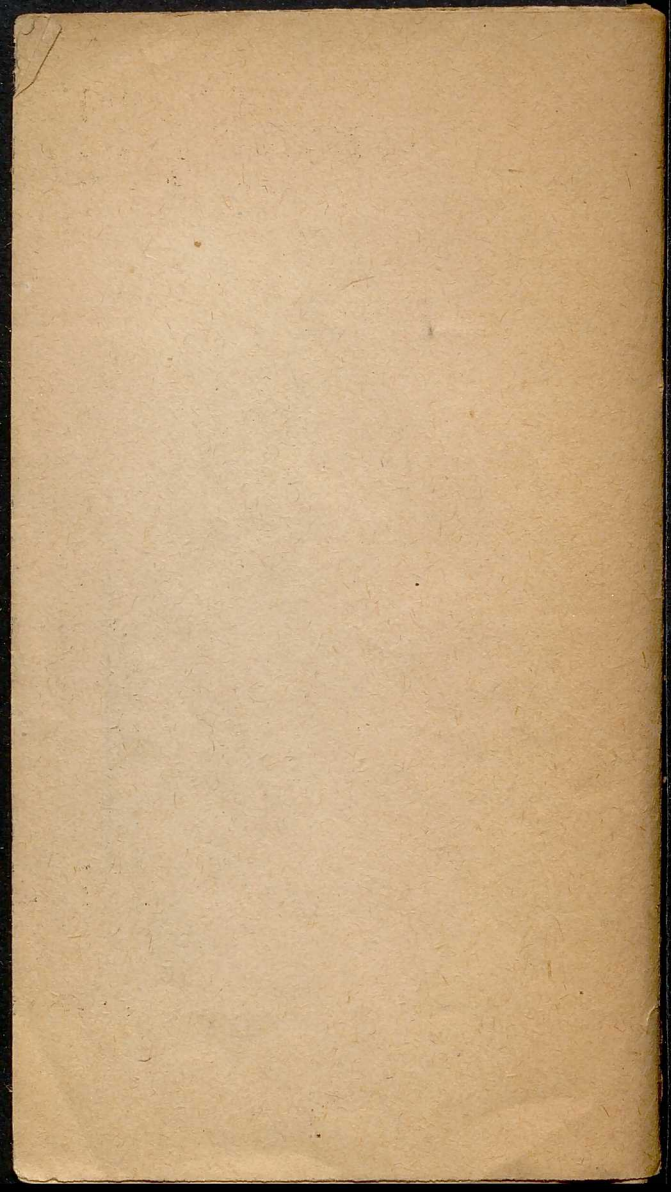
El gran llop es detura i sembla somniar; després, llançant un llarg udol, la tristesa del qual glaça la sang, reprèn la seva correguda cap al bosc profund on viu.

I quan vénen les llargues nits de l'hivern i els llops surten dels boscos per a caçar en les valls baixes, se'l veu correr al davant de l'horda, sota la pàlida claror de la lluna o a la lluor resplendent de l'aurora boreal. De talla gegantina, domina els seus companys, i la seva gorja sonora dóna el to al cant de la banda, que data dels primers dies del món.

EDICIONS DE LA ROSA DELS VENTS

Publicades i dirigides per Josep Janés i Olivé
ADMINISTRACIÓ: DURAN I BAS, 11 — TEL. 17605 — BARCELONA

BIBLIOTECA DE LA ROSA DELS VENTS

Publicació setmanal d'obres mestres de totes les literatures.

Una obra de divulgació única a Catalunya.

Preu de subscripció per un trimestre (13 vols.) 22 ptes.
Cada volum: 2 pessetes.

OREIG DE LA ROSA DELS VENTS

Publicació setmanal d'Antologies de tots els gran poetes del món. Les de poetes de llengües llatines o germàniques són publicades amb la versió original confrontant amb la traducció catalana.

Preu de subscripció per un trimestre (13 vols.) 22 ptes.
Cada volum: 2 pessetes.

BIBLIOTECA DE POESIA

Publicació periòdica d'obres inèdites dels millors poetes catalans.

Cada volum, relligat: 5 pessetes.

Està a punt d'aparèixer la segona edició dels dos primers volums:

JOSEP JANÉS I OLIVÉ: COMBAT DEL SOMNI

CARLES RIBA: TRES SUITES

BIBLIOTECA D'ASSAIGS

Les obres més profundes dels nostres pensadors i les més representatives del pensament universal.

Cada volum, relligat: 5 pessetes.

Publicat:

CARLES PI SUNYER: LA CORDA GREU

ALLÒ QUE PERDURA

Publicació periòdica de petites obres mestres.

Cada volum: 2.50 pessetes.

Publicats:

JOAN MARAGALL: EL COMTE ARNAU

OSCAR WILDE: EL PRINCEP FELIÇ

JACK LONDON. LA CRIDA DEL BOSC

Important: Per als subscriptors de la "Biblioteca de la Rosa dels Vents" regeix un preu especial per a la subscripció a la col·lecció "Oreig": 19 pessetes el trimestre.

Preu d'aquest volum: 2.50 ptes.